

Bakgrunn for vedtak

Bjørelva og Steinåa kraftverk

Namsskogan kommune i Nord-Trøndelag fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshavere Ulvig Kiær AS og Mona og Kjell Asgeir Trones
Referanse 200806743-14, 201100702-12
Dato 13. november 2017
Notatnummer KSK-notat 74/2017
Ansvarlig Øystein Grundt
Saksbehandler Kirsten Marthinsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

Ulvig Kiær AS og Mona og Kjell Asgeir Trones søker konsesjon til å utnytte et fall på 252 m i Bjørelva til kraftproduksjon. Inntaket er tenkt plassert 492 moh., mens kraftverket er planlagt 240 moh. Tilløpsrøret blir ca. 2900 meter langt. De øvre 1200 m er planlagt i tunnel, mens de resterende 1700 m av rørgata graves ned. Berørt elvestrekning er på 3500 m. Bjørelva kraftverk vil få en installert effekt på 5,0 MW.

Mona og Kjell Asgeir Trones søker konsesjon til å utnytte et fall på 138 m i Steinåa til kraftproduksjon. Inntaket er tenkt plassert 381 moh., mens kraftverket er planlagt 243 moh. Tilløpsrøret skal legges i en 600 meter lang tunnel. I tillegg er det behov for ca. 850 meter med nedgravde rør på nordsida av elva mellom kraftstasjon og påhugg. Berørt elvestrekning er på 1700 m. Steinåa kraftverk vil få en installert effekt på 2,5 MW.

En utbygging etter omsøkte planer vil tilsammen gi maksimalt om lag 22,7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Bjørelva kraftverk vil produsere 15 GWh/år, og Steinåa 7,7 GWh/år. Dette er produksjoner som er vanlig for et småkraftverk. Selv om disse produksjonene isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2014-16) har NVE klarert drøyt 2,2 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Søknadene om Bjørelva og Steinåa kraftverk er behandlet samtidig og sett i sammenheng med Flåttådalselva og Liltflåttådalselva kraftverk, ny 132 kV regionalnettslinje fra Tunnsjødal til Kjelmylronet og Brekkvasselv transformatorstasjon. For vurderinger av virkningene av de to andre kraftverkene viser vi til KSK-notat 75/2017. For vurderinger av nettanleggene viser vi til KN-notat 20/2017.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Namsskogan kommune er positive til utbyggingene på visse vilkår, blant annet at det bygges med tunnel over tregrensa. **Fylkesmannen i Nord-Trøndelag** fraråder utbygging av Steinåa kraftverk på grunn av konsekvenser for reindrift, landskap og store sammenhengende naturområder med urørt preg. De fremmer innsigelse til Bjørelva kraftverk på grunn av store terrenginngrep i et åpent fjellandskap og konsekvenser for reindrift. **Nord-Trøndelag fylkeskommune** er positive til de to kraftverkene forutsatt at utbyggerne samarbeider med reindriften. **Sametinget** fremmer innsigelse til både Bjørelva og Steinåa kraftverk på grunn av reindrift. I tillegg påpekes det potensial for funn av automatisk freda samiske kulturminner. Begge siidaene i **Vestre Namdal reinbeitedistrikt** er imot begge utbyggingene. **Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag** er imot begge prosjektene grunnet konsekvenser for urørt natur, landskap og biologisk mangfold. **Direktoratet for mineralforvaltning, Jernbaneverket** (nå: **Bane NOR**), **Mattilsynet** og **Avinor** har ingen merknader til søknadene.

NVE vurderer kostnadene isolert for de to tiltakene til å ligge nær snittet for småkraft- og vindkraftprosjekter som har blitt tildelt konsesjon de siste årene. Ved en eventuell konsesjon til

tiltakene vil det allikevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektene.

I vedtaket har NVE lagt vekt på hvordan en utbygging av Bjørelva og Steinåa vil påvirke reindrift, urørthet, landskap og biologisk mangfold. Den samlede belastningen på reindrift er vurdert i alle sakene i småkraftpakke Vestre Namdal. Biologisk mangfold er vurdert samlet der det har vært naturlig.

Bjørelva kraftverk er planlagt i et stort, sammenhengende naturområde som oppleves som uforstyrret. Tunnel i øvre del vil dempe konsekvensene for landskapet noe, men inntaket er planlagt i et svært åpent område og vil bli synlig på lang avstand. Vi legger vekt på at inntaket er planlagt midt i et større, verdifullt område og svært nær et oppsamlingsområde og kalvemerkingsgjerde. Terrenget gjør at forstyrrelser vanskelig kan unngås. NVE mener at konsekvensene for reindrifta vil bli betydelige, og at de ikke lar seg avbøte i tilstrekkelig grad. Vi mener ulempene er større enn fordeler ved tiltaket, knyttet opp mot om lag 15 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon og øvrige lokale ringvirkninger.

Steinåa kraftverk vil til sammenligning ligge mer skjult i terrenget, og området er ikke like sentralt for reindrifta. NVE mener at de ikke-prissatte konsekvensene ved en eventuell bygging av Steinåa kraftverk i stor grad kan avbøtes. Likevel blir kostnadene ved bygging av kraftverkene og regionalnettsledningen så store at en utbygging ikke er samfunnsøkonomisk lønnsom. Kriteriet for å gi konsesjon er derfor ikke oppfylt.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, samt innhentet ny informasjon i saken mener NVE at ulempene ved bygging av Bjørelva og Steinåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår søknadene fra Ulvig Kiær AS og Mona og Kjell Asgeir Trones om tillatelse til bygging av Bjørelva og Steinåa kraftverk.

En del øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke dette drøftet her.

NVEs oppsummering av sakene i småkraftpakke Vestre Namdal

NVE har behandlet fire søknader om tillatelse til bygging av småkraftverk i Vestre Namdal i Namsskogan kommune samtidig. De respektive bakgrunn for vedtak-notatene (KSK-notatene) for søknadene er angitt i tabellen under. Kostnadstall er NVEs beregning etter søkernes siste justeringer.

Søknadene er i disse dokumentene samlet sett referert til under fellesnavnet småkraftpakke Vestre Namdal. Kart som viser småkraftsakene både på østre og vestre side av Namsen er vedlagt.

Fire søknader om anleggskonsesjon for nettilknytning av småkraftverk er behandlet samtidig med søknadene om vassdragskonsesjon. I tillegg har vi behandlet søknad om bygging av ny 132 kV kraftledning fra Tunnsjødal til Kjølmyrlovet og bygging av Brekkvasselv transformatorstasjon.

Under behandlingen av søknadene i vestre Namdal har NVE vurdert hver enkelt sak for seg og vurdert sumvirkningene av eksisterende og nye utbygginger der hvor NVE har funnet dette relevant.

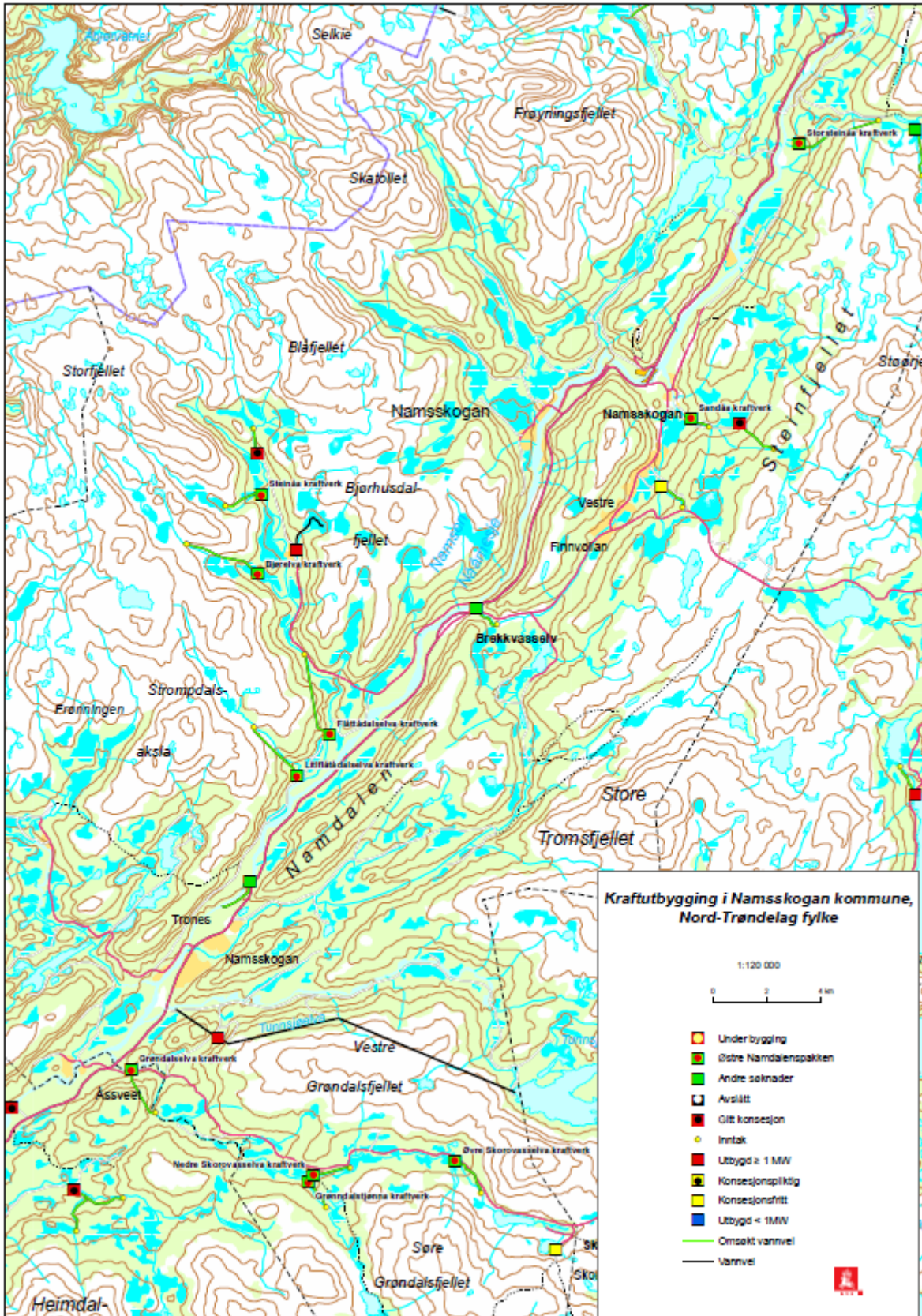
<i>Kraftverksnavn</i>	KSK-notat nr.	Produksjon (omsøkt GWh)	Produksjon (gitt GWh)	Kostnad (kr/KWh)
<i>Steinåa kraftverk</i>	74/2017	7,7	0	3,90
<i>Bjørelva kraftverk</i>	74/2017	15,0	0	4,07
<i>Litlflåttådalselva kraftverk</i>	75/2017	14,3	0	4,54
<i>Flåttådalselva kraftverk</i>	75/2017	29,1	0	3,61
<i>Sum</i>	Alle kraftverkene	66,1	0	

En samlet behandling av sakene er valgt for å gjøre det enklere for NVE å vurdere samlet belastning av de konsesjonssøkte tiltakene og gi en mer helhetlig oversikt over fordeler og ulemper for allmenne og private interesser. Samlet høringsutsendelse av sakene gjør det også lettere for høringsparter å vurdere sakene opp mot hverandre og gi mer grundige innspill på samlet belastning. I en samlet vurdering har vi sett det som hensiktsmessig å skille sakene på østsiden og vestsiden av Namsen.

I høringsperioden til småkraftsakene i vestre Namdal ble det fremmet innsigelse fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Sametinget (krav om konsultasjon i tillegg) slik at det foreligger innsigelse til ett eller flere forhold på tre av de fire søknadene i området. NVE hadde innsigelsesmøte/konsultasjon med Sametinget den 14.-15.11.2016 og 23.8.2017. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag fikk tilbud om innsigelsesmøte, men takket nei til tilbudet i e-post den 14.6.2017.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Litlflåttådalselva, Flåttådalselva, Steinåa og Bjørelva kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt for disse kraftverkene og konsesjon kan ikke gis.

I vurderingene ligger at for Flåttådalselva og Bjørelva kraftverk gir virkningene av vassdragsinngrepene alene grunnlag for å avslå søknadene. For Litlflåttådalselva og Steinåa kraftverk vil tilleggskostnader for samfunnet knyttet til etablering av ny 132 kV regionalnettsledning være så store at prosjektene blir samfunnsøkonomisk ulønnsomme.

Innhold

Sammendrag	1
NVEs oppsummering av sakene i småkraftpakke Vestre Namdal	2
Søknader	6
Teknisk presentasjon av kraftverkene	8
Høring og distriktsbehandling	12
NVEs vurdering	21
NVEs konklusjon	35
Vedlegg	36

Søknader

NVE har mottatt følgende søknad fra **Ulvig Kiær AS** og **Mona og Kjell Asgeir Trones**, datert 17.4.2016:

Ulvig Kiær AS, Sandøla Gård, Hengbruveien 43, 7870 Grong og Mona og Kjell Asgeir Trones, Nessian Gård, 7896 Brekkvasselv, ønsker å utnytte vannfallet i Bjørelva i Namsskogan kommune i Nord-Trøndelag fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Bjørelva Kraftverk

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Bjørelva Kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

- bygging og drift av høyspentanlegg (anleggskonsesjon).

NVE har mottatt følgende søknad fra **Mona og Kjell Asgeir Trones**, datert april 2016:

Mona og Kjell Asgeir Trones planlegger å utnytte deler av fallet i Steinåa i Flåttådalen til kraftproduksjon i Steinåa kraftverk og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven om tillatelse til:

- Bygging av Steinåa kraftverk i hht. til vedlagte planer

2. Etter energiloven om tillatelse til

- Bygging og drift av Steinåa kraftverk (anleggskonsesjon), med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden

Det søkes om tidsubegrenset konsesjon.

Steinåa og Bjørelva kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Steinåa	Bjørelva
Nedbørfelt	km ²	11,0	12,4
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	35,65	37,1
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	95	95
Middelvannføring	l/s	1130	1180
Alminnelig lavvannføring	l/s	29	30
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	62	64
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	24	25

KRAFTVERK

Inntak	moh.	381	492
Avløp	moh.	243	240
Lengde på berørt elvestrekning	m	1700	3500
Brutto fallhøyde	m	138	252
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,3	0,55
Slukeevne, maks	l/s	2300	2400
Minste driftsvannføring	l/s	100	10
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	62	64
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	24	25
Tilløpsrør, diameter	mm	1000/1100	1200
Tunnel, lengde	m	600	1200
Tilløpsrør, lengde	m	850	1700
Installert effekt, maks	MW	2,5	5,0
Brukstid	timer	3080	3000

MAGASIN

Magasinvolum	mill. m ³		0,015
HRV	moh.		492,0
LRV	moh.		491,8

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	2,8	5,8
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	4,9	9,2
Produksjon, årlig middel	GWh	7,7	15,0

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	30,3	61,0
Utbyggingspris	kr/kWh	3,9	4,07

Steinåa og Bjørelva kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR		Steinåa	Bjørelva Alternativ 1	Bjørelva Alternativ 2
Ytelse	MVA	2,8	1 x 0,1 og 1 x 5,4	2 x 2,7
Spenning	kV	0,69	0,23-6,6	
TRANSFORMATOR				
Ytelse	MVA	2,8	1 x 0,1 og 1 x 6	2 x 3
Omsetning	kV/kV	0,69/22	22-0,23 og 22-6,6	

NETTILKNYTNING (kraftledninger/kabler)

Lengde		3,15	1,5
Nominell spenning	kV	22	22
		Jordkabel	Jordkabel

I tabellen er det tatt inn tunnel i øvre del. Dette kom som resultat av de høringsinnspill som ble gitt i høringsrunden.

Om søkerne

Tiltakshaver **ULVIG KIÆR AS** er en skog- og utmarkseiendom i Hedmark og Nord-Trøndelag. Virksomheten består av skogbruk, drift av utmark med utleie av jakt og fiske, samt kraftproduksjon. Bedriften sysselsetter ca. 4 årsverk.

Tiltakshaver **Mona og Kjell Asgeir Trones** eier og driver landbrukseiendommen Nessan gård i Flåttådalen. Denne inkluderer utmarksområdet i tilknytning til gårdsbruket. Virksomheten består av skogbruk, drift av utmark med utleie av jakt og fiske. Det drives også jordbruk samt vedproduksjon. Bedriften sysselsetter ca. 2 årsverk.

Alle grunn- og fallrettigheter som utbyggingen vil omfatte, ligger i sin helhet på eiendommene til tiltakshaverne. Selve utbyggingene og driften av kraftverkene vil eventuelt bli gjennomført gjennom et eget aksjeselskap.

Teknisk presentasjon av kraftverkene

For detaljer for hvert av kraftverkene, se kartvedleggene bak.

Bjørelva kraftverk

Beskrivelse av området

Utbyggingsområdet for Bjørelva kraftverk ligger i Namsskogan kommune i Nord-Trøndelag fylke, vest for Namsen. Bjørelva har vassdragsnummer 139.E4AZ. Avstanden til kommunesenteret Namsskogan er ca. 26 km.

Vassdraget ligger i Flåttådalen/Nessadalen, og berørt strekning er eksponert mot sørøst. Nedbørfeltet er 12,4 km² ved inntaket, med høyde over havet varierende mellom 492 og 840 meter. Høyeste fjelltopp er Midtifjellet i vest. Det meste av nedbørfeltet består av fjellandskap med variert topografi og et rikt innslag av vann. Terrenget på berørt strekning er stort sett slakt skrånende mot elva, men med noen brattere partier. Det er et jevnt fall på strekningen, og elva er generelt lite masseførende. Den er også lite synlig i midtre deler av tiltaksområdet. Øvre del av området er preget av lyngheier og snauffjell, som gradvis går over til fjellskog og glissen skog med store åpne myrflater nedover langs vassdraget. Enkelte partier langs elva består av gammel granskog. Det er lite hogst i området, men søker har fått innvilget skogsbilvei i nedre del av tiltaksområdet. I tillegg er det synlige kjørespor i myrområdene fra reindriftas ATV-bruk. Annen infrastruktur finnes ikke i influensområdet. Nessan gård ligger omlag 1,5 km fra kraftstasjonsområdet.

Teknisk plan

Inntak

Det er planlagt en gravitasjonsdam i betong med overløp på kote 492. Dammen vil ligge der hvor elva flater ut og det er fjell i dagen. Damkrona vil bli ca. 20 meter lang. Inntakskonstruksjonen vil ligge på nordsida av elva. Høyeste del av dammen vil bli ca. 2 meter og det er antatt fundamentering på fjell for hele inntaket. Vanddyp vil bli ca. 2 meter på det dypeste. Neddemmet område er beregnet til ca. 4 daa.

Vannvei

Turbinrøret vil bli 2900 meter langt, hvorav de øverste ca. 1,2 km blir tunnel/profilboring. Drivingen foretas nedenfra. Litt avhengig av topografien vil rørgrøften ifølge søker berøre en bredde i terrenget på mellom 8 og 12 meter. Røret vil ikke krysse større bekker/elver og vil bli lagt på nordsida av elva.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli lagt til en slette ca. 1 250 meter oppstrøms utløpet i Flåttådalselva. Fundamentet vil bestå av armert betong, mens overbygget vil bli utført i tre med platetak.

Det er planlagt å installere to ulike peltonturbiner med generatorer med en ytelse på inntil henholdsvis 0,1 og 5,4 MVA. Samlet vil dette gi en installert effekt på 5,0 MW. Spenningen for den minste husturbinen vil sannsynlig bli på 0,23 kV, mens den større sannsynligvis blir liggende på enten 0,69 kV eller 6,6 kV. Ytelsen på transformatoren blir 6 MVA.

Alternativt blir det to peltonturbiner hver med en generator på 2,7 MVA og to transformatorer hver på 3 MVA. I tillegg blir det en husturbin på inntil 100 kVA. Omsetningen blir fra 0,23 kV for den lille og 0,69 kV på generatoren for de store, og til 22 kV på utgående ledning. En mindre stasjonstrafo vil sørge for eget forbruk. Det kan gjennom detaljplanleggingen bli aktuelt å endre størrelsesforholdet mellom turbinene, men installasjonen vil samlet sett ikke overstige 5,5 MVA.

Nettilknytning

Nettilknytningen er planlagt med nedgravd jordkabel langs skogsbilvei fram til Nessen gård og påkoblingspunktet til NTE. Jordkabelen vi få et tverrsnitt på opptil 95 mm². Det kan også bli behov for oppgradering av lokalt 22 kV-nett. Anleggsbidrag vil fordeles på de prosjektene i Flåttådalen som ev. får konsesjon. Det er søkt om egen anleggskonsesjon for tiltaket.

Veier

Namsskogan kommune har godkjent bygging av skogsbilvei nesten helt fram til planlagt kraftstasjon. Det vil bli bygget permanent vei fra godkjent bygget skogsbilvei til kraftstasjonen. Det vil videre bli bygget midlertidig anleggsvei til tunnelpåhogg. Veiene vil bli bygget iht. veiklasse 3 etter *Normaler for landbruksveier*, dvs. veibredde på minimum 4 meter.

Massetak og deponi

Knuste tunnelmasser brukes til omfylling av rør. Eventuelle ytterligere overskuddsmasser kan benyttes til vedlikehold av veien over Leikhaugen til Nessen gård. Det er ikke planlagt permanente eller midlertidige massedeponier.

Arealbruk

	Berørt areal i anleggsfasen	Permanente arealer
Inntak	7 daa	4 daa
Rørgate	20 daa	3 daa
Kraftstasjon	2 daa	1 daa
Jordkabel	Inngår i vei	Inngår i vei.
Veier etc.	Ca. 9,5 daa	ca. 1 daa

Steinåa kraftverk

Beskrivelse av området

Vassdraget og dets nedbørfelt ligger i Flåttådalen/Nessadalen i Namsskogan kommune. Berørt del har en sørøstlig helning. Høyde over havet i nedbørfeltet varierer mellom 381 og 893 meter, og den høyeste fjelltoppen er Vesteråklumpen i vest. Det meste av nedbørfeltet består av lavalpine landskap med variert topografi. Terrenget på berørt strekning er stort sett slakt skrånende, men med noen brattere partier. Elva er generelt lite synlig i øvre og midtre del, og den er generelt lite masseførende.

Utbyggingstrekningen på ca. 1700 meter har varierende fall, og elvebunnen består i hovedsak av svaberg, stor stein og grus. Øvre del av området er preget av lyngheier og snaufjell, som gradvis går over til fjellskog og skog nedover langs vassdraget. Området langs nedre del av elva, på begge sider, kjennetegnes av aktivt skogbruk med flatehogst. Utenom påbegynt skogsvei er det ingen tekniske inngrep i prosjektområdet.

Teknisk plan

Inntak

Dammen er planlagt bygget i betong, med overløp på kote 381. Den vil bli ca. 20 meter lang og 2 meter høy. Maskiner og materialer til å bygge dammen vil bli fraktet opp med helikopter.

Vannvei

Vannveien er planlagt på nordsida av elva. Den er planlagt med boret tunnel de øverste 600 meterne, deretter nedgravd rør ca. 850 meter ned til kraftstasjonen. Rørdiameter vil bli 1100 og 1000 mm. Rørgata vil berøre et ca. 20 meter bredt område i anleggsfasen og 5-8 meter bredt område i driftsfasen.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli lagt på en slette ca. 200 meter oppstrøms for samløpet med Nesaelva. Det er forutsatt en peltonturbin med generator med en ytelse på 2,8 MVA som også blir ytelsen på transformatoren. Omsetningen blir fra 0,69 kV på generatoren og til 22 kV på utgående ledning. En mindre stasjonstrafo vil sørge for eget forbruk i stasjonen.

Nettilknytning

Det er planlagt en 650 meter lang kabel fra kraftstasjonen til vei på motsatt side av Nesaelva. Deretter et det planlagt felles trasé med kabel fra den planlagte kraftstasjonen i Seterfossen, ca. 2,5 km i retning Nessan gård til eksisterende 22 kV-ledning.

Det søkes om egen anleggskonsesjon på høyspentanlegget som inkluderer trafo 0,69/22 kV på 2,8 MVA og kabel med tverrsnitt 95 mm² fram til NTEs nettstasjon ved Nessan gård.

Det er behov for en oppgradering av nettet lokalt i Flåttådalen. Forsterket ledning vil forbli på 22 kV, vil følge dagens ledningstraseer til området og vil kreve anleggsbidrag. Det er opplyst at forsterkning av regionalnettet ikke vil bli nødvendig som følge av det planlagte tiltaket alene.

Veier

Det er planlagt ny vei ca. 650 meter fra eksisterende skogsbilvei mot Seterfossen, over Nesaelva til planlagt kraftstasjon. Derfra er det planlagt midlertidig anleggsvei ca. 850 meter opp til tunnelpåhogg. Alle veier, midlertidige og permanente, vil få en kjørebredde på 4 meter, med møteplasser hver 100 meter.

Massetak og deponi

Det er ikke planlagte deponier på anlegget. Det er lokale massetak i Flåttådalen for grus til omfylling av røret. Pukk for under- og støttefylling for røret vil bli tilkjørt.

Arealbruk

Område	Berørt areal i anleggsfasen (daa)	Permanente arealer (daa)
Inntaksdam/magasin	2	1
Rørgate	30	10
Kraftstasjon	2	1
Kabel	12	12
Veier etc.*	35	35

*Arealet inkluderer vei til inntaket, men etter høring er det endret til vei kun til tunnelpåhogg. Arealet vil derfor bli noe mindre.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Områdene er klassifisert som LNF-områder i kommuneplanens arealdel.

Fylkesvise og kommunale planer for småkraftverk

Som mål for småkraftutbygging i Nord-Trøndelag er følgende vedtatt i «Strategier for små vannkraftverk i Nord-Trøndelag» (Nord-Trøndelag Fylkeskommune, 2010):

Som et klimapolitisk bidrag til å dekke behov for ny fornybar energi, samt regional ressursutnyttning i distriktene, bør det i Nord-Trøndelag arbeides for et utbyggingsomfang av småkraftverk tilsvarende 800 GWh innen 2030.

I strategier for lokalisering er det bl.a. lagt vekt på:

- det skal legges spesiell vekt på mulighet for utbygging i næringssvake områder der kommunene opplever befolkningsnedgang
- det er få andre sysselsettingsmuligheter
- småkraft kan bidra til mangesysleri for utbygger og lokalsamfunn
- småkraftutbygging kan bidra til å opprettholde eller bedre eksisterende infrastruktur

Høring og distriktsbehandling

Søknadene i småkraftpakke Vestre Namdal er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. De er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Det ble avholdt folkemøte på kommunehuset i Namsskogan den 7.6.2016 i forbindelse med høringen. NVE var på befaring i området den 12.-15.9.2016 sammen med representanter for søkerne, kommunen, Fylkesmannen, fylkeskommunen, Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag, Sametinget og begge siidaene i reinbeitedistriktet. Etter befaring ble det utarbeidet en reindriftsrapport for vestre Namdal reinbeitedistrikt. Denne ble sendt på begrenset høring til reindriftsfaglige høringsparter den 17.2.2017. Sametinget er konsultert både før og etter reindriftsrapporten, den 14.-15.11.2016 og 23.8.2017. Innholdet i reindriftsrapporten og høringsuttalelser er kort oppsummert under avsnittet om tilleggsinformasjon. Høringsuttalelsene fra begge høringsrundene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes og søkerens fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknadene:

Namsskogan kommune er positive til bygging av de 9 omsøkte småkraftverkene i kommunen under forutsetning av at det bygges med tunnel over tregrensa. De bemerker også at området ifølge reindrifta er intensivt drevet. Administrasjonen påpeker at bygging av Bjørelva kraftverk medfører stor reduksjon i INON og at det kan forringe viktige verdier. For reindrifta kan både vår- og høsttrekk bli berørt. For Steinåa mener administrasjonen at inntaksplassering og øvre del av rørgate blir liggende i åpent høyfjellsterreng hvor revegetering vil ta svært lang tid.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fremmet innsigelse til Bjørelva kraftverk. Planområdet har stor betydning for reindriften og tiltaket vil få store negative konsekvenser for reindriften. I tillegg vil det medføre store terrenginngrep i et åpent fjellandskap, noe som vil gi svært store negative konsekvenser for landskapet. Tiltaket vil berøre et av de siste store sammenhengende naturområdene fra kyst til fjell i Midt-Norge.

Fylkesmannen fraråder bygging av Steinåa kraftverk med begrunnelse i konsekvenser for reindrift, landskap og store sammenhengende naturområder med urørt preg. De skriver at planområdet har stor betydning for reindrifta som barmarksbeite, flytte- og oppsamlingsområde og nærhet til sentrale gjerdeanlegg for Åarjel-Njaarke sijte (Vestre Namdal reinbeitedistrikt). Kraftutbygging vil innebære

store terrenginngrep og medføre store negative konsekvenser for landskap/landskapsbilde, særlig i de øvre deler av planområdet. Tiltaket vil videre medføre store arealbortfall/endringer for et av de siste store, sammenhengende naturområdene i Midt-Norge som strekker seg fra kyst til fjell.

Nord-Trøndelag fylkeskommune er positiv til både Bjørelva og Steinåa kraftverk, men forutsetter at utbyggerne samarbeider med reindriften, at hensynet til innlandsfisk og friluftsinnteresser ivaretas av NVE og at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i vannforskriften.

Sametinget fremmer innsigelse til søknadene om Bjørelva og Steinåa kraftverk, og ber samtidig om at det gjennomføres konsultasjon. Konsultasjonen skal både omhandle konsesjonsspørsmålet og vilkår. De ber også om at NVE kontakter reinbeitedistriktene og spør om de ønsker konsultasjon. Sametinget mener at bygging av Bjørelva og Steinåa kraftverk vil kunne ha negative konsekvenser for reindriften både i anleggs- og driftsfasen. Det skyldes særlig økte forstyrrelser på grunn av nye veier inn i et uberørt område, samt at vei og rørgate kan lede rein nedover i terrenget. I tillegg påpekes det potensial for funn av automatisk freda samiske kulturminner.

Lars Toven (Vestre Namdal reinbeitedistrikt - Tovengruppen) uttaler at de er imot bygging av både Bjørelva og Steinåa kraftverk. Kraftverkene vil bli liggende midt i et intensivt drevet beite- og flyttområde med aktivitet vår og høst. Utbygging vil gi økt sannsynlighet for sammenblanding med nabogruppen Meidalsgruppen. Tovengruppen mener det burde vært gjennomført en konsekvensanalyse for reindrift når det er så mange planlagte og konsesjonsgitte vann- og vindkraftverk i samme område.

Inger Berit Anti (Vestre Namdal reinbeitedistrikt - Meidalsgruppen) er negative til bygging av både Bjørelva og Steinåa kraftverk, og ber om bedre reindriftsfaglig beslutningsgrunnlag i form av en konsekvensutredning. De uttaler at Bjørelva er et sentralt reinbeiteområde som benyttes vår, sommer og høst. Steinåa er det av de omsøkte kraftverkene som vil skape de minste ulempene for gruppen. Generelt blir flyttleier, trekkleier og oppsamlingsområder berørt av inngrepet. Gruppen peker på at tiltaket vil gi økt drukningsfare på grunn av usikker is ved inntaket, at rørgata vil påvirke reinens trekk- og beitemønster og at kraftstasjonen vil gi forstyrrelser og unnvikelse. I tillegg vil nye veier inn i hittil uberørte områder gi økte forstyrrelser.

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag er negative til bygging av Bjøråa og Steinåa kraftverk. De skriver at utbyggingene som er planlagt i Flåttådalen vil berøre et av de større INON-områdene i Nord-Trøndelag, og at det aktuelle området er svært viltrikt, det er reindrift her, og det er påvist mange lokaliteter av artsrik gammelskog. I gammelskogen i Flåttådalen vil to tiurleiker kunne bli berørt av de foreslåtte utbyggingene. Landskapspåvirkningen av en full utbygging i Flåttådalen vil også bli stor, og forbundet mener at så å si alle fossestryk og vannspeil vil bli påvirket.

Avinor, Jernbaneverket, Mattilsynet og Dir.Min. har ingen merknader.

Kommentarer til høringsuttalelsene - Bjørelva

Mona og Kjell Asgeir Trones har kommentert uttalelsene til Bjørelva kraftverk i e-post den 5.9.2016. De mener at det er den del feiloppfatninger i uttalelsene fra reinbeitedistriktet, og at distriktet ikke blir påvirket i så stor grad som de skisserer i sine uttalelser. De legger vekt på dialog med reinbeitedistriktet for å bli enig om avbøtende tiltak. Til Fylkesmannens kommentar om sammenhengende naturområder med urørt preg peker de på at det drives aktiv skogsdrift i hele Flåttådalsområdet. Videre skriver de om de tekniske planene:

«Bjørelva:

Refererer til kommentarer fra Ulvig Kiær.

Det planlegges permanent veiforbindelse til planlagt kraftstasjon. Planlagt vei er omsøkt og godkjent, og vil bli brukt i forbindelse med skogbruk, småviltjakt og storviltjakt. Til stasjonen vil det bli brøytet på vinteren. Langs nedgravd rørgatetrase vil det etableres kjøretrase for firehjuling, sammenlignbart med de kjørespor som reindriften allerede har anlagt i området. Opp til inntaket vil det kun bli behov å komme i forbindelse med rensing av rist i en kortere periode på høsten, og en periode på våren. Slik rensing av rist, vil nok prosjekteres med automatikk, slik at dette er det også begrenset behov for. Ingen brøyting av vei opp til inntak på vinteren.

Rørgaten:

Nedgrav rør i en trase i terrenget, som fra før er lett framkommelig, og slakt skrånende. En rørgatetrase i dette terrenget, vil ikke ha noen form for ledeeffekt, da det ikke er behov for å endre terrengets formasjoner for å føre fram røret.

Avbøtende tiltak:

Øvre deler av røret kan bores opp til inntaket, og dette innebærer at terrenget vil framstå som urørt.

Resten av overdekt rørgate vil nok framstå som etter utbyggingen av Litlelva, der det knapt synes etter 7 år. Ca samme høgdelag som for Litlelva.»

(...)»

Ulvig Kiær AS har kommentert høringsuttalelsene til Bjørelva i e-post den 7.9.2016. De imøtegår Fylkesmannens kommentarer om landskapsinngrep og mener at Bjørelva er sammenlignbart med allerede utbygde Litlelva kraftverk. De foreslår videre å erstatte de øverste 1100 meterne av rørgata med profilboret tunnel, og mener det er teknisk og økonomisk gjennomførbart. Når det gjelder vei peker de på at kommunen har godkjent landbruksvei et lite stykke forbi planlagt kraftstasjon.

Kommentarer til høringsuttalelsene - Steinåa

Mona og Kjell Asgeir Trones kommenterte uttalelsene til Steinåa kraftverk i e-post datert 5.9.2016. De skriver at de oppfatter fra reindriftshold at Steinåa er det prosjektet som berører dem minst. Videre gjør de følgende endringer den tekniske gjennomføringen av prosjektet:

«De siste 700 meterne av røret vil bli boret i fjell, slik at terrenget ikke vil bli berørt. Dette er den delen av terrenget, hvor vi passerer tregrensen, og går over i et mere alpint landskap, med fjellrabber og klynger av lauvskog.

I det øvre partiet av rørgaten til Steinåa, vil vi derfor ikke få noen form av ledeeffekt i forbindelse med trekk av rein og andre dyr, enn det trekket som dyrene gjør pr i dag på grunn av terrengformasjonen for øvrig.

Det vil ikke bli anlagt permanent vei til inntaket av Steinåa.»

Mona og Kjell Asgeir Trones påpeker videre at ferdsele i området i dag er minimal, og at kartlagte rødlistearter ikke vil bli berørt.

Tilleggsopplysninger

Etter høring og befaring satte NVE krav om en konsekvensutredning for reindrift i Vestre Namdal reinbeitedistrikt. NVE ba samtidig søkerne på vestsiden av Namsen vurdere om alle de alternative utbyggingene var reelle og om det var avbøtende tiltak som var gjennomførbare i de ulike prosjektene. Planendringene med tunnel i øvre del, permanent anleggsvei kun i skogkleddede deler av tiltaksområdet og jordkabel ble vurdert i utredningen. Norconsult utarbeidet rapporten «*Utredning av konsekvenser for reindriften i vestre Namdal reinbeitedistrikt*». De reindriftsfaglige høringspartene fikk anledning til å kommentere utredningen og planendringene i en begrenset høring som ble sendt ut 17.2.2017.

Rapporten er publisert i sin helhet på www.nve.no.

I Norconsults sammendrag/konklusjon står det følgende:

«I forbindelse med at det er omsøkt 4 småkraftprosjekter i Vestre Namdal reinbeitedistrikt har NVE stilt krav om utredning av samlede virkninger for reindriften av planlagt kraftutbygging i Flåttådalen. Utredningen skal inneholde beskrivelser av reinbeitedistriktets bruk av området og belyse mulige konsekvenser de omsøkte kraftverkene kan medføre for reindriften.

I denne rapporten belyses følgende:

- *Områdebruk og eksisterende driftsmønster i Vestre Namdal reinbeitedistrikt*
- *Verdisetting av influensområdet for planlagt utbygging*
- *Omfang- og konsekvensvurdering av tiltakene*
- *Samlet belastning*
- *Avbøtende tiltak*
- *Området Nessadalen/Flåttådalen har stor verdi for utøvelse av reindrift i området, som utøves av Tovengruppen og Meidalsgruppen (også kalt Jåma-/Antigruppen). Influensområdet for de planlagte småkraftverkene i Vestre Namdal vurderes å inneha stor verdi for reindrift som helhet. Området er mye brukt, både som vårbeite, lavereliggende sommerland, tidlig høstland og tidlig høstvinterland. Det er to viktige oppsamlingsområder i området i tillegg til at dalføret utgjør drivleia for Tovengruppen mellom sommer og vinterland. Konsekvensen av de ulike småkraftprosjektene i driftsfasen er vurdert som følgende:*

<i>Prosjekt</i>	<i>Konsekvens uten avbøtende tiltak</i>	<i>Konsekvens med forslag til avbøtende tiltak</i>
<i>Steinåa</i>	<i>Middels negativ</i>	<i>Middels-liten negativ</i>
<i>Bjørelva</i>	<i>Stor negativ</i>	<i>Middels-stor negativ</i>
<i>Flåttådalselva</i>	<i>Lite-middels negativ</i>	<i>Lite-middels negativ</i>
<i>Litlflåttådalselva</i>	<i>Stor negativ</i>	<i>Middels-stor negativ</i>

En utbygging av alle fire prosjekter i Nessadalen/Flåttådalen vurderes som svært negativ for reinbeitedistriktet ved at det vil føre til tap av viktig beiteland, mer utfordrende driftsvilkår samt økt menneskelig ferdsel i sårbare områder.»

Følgende forhold blir videre belyst i reindriftsrapporten:

«De fire planlagte småkraftverkene i Vestre Namdal ligger i tilknytning til Nessadalelva/Flåttådalselva. I arealbrukskartet for reindrift (www.kilden.nibio.no) fremgår det at hele vestsiden av dalføret opp til Steinåa er kalvingsland og tidlig vårland. Litt høyereliggende områder på begge sider av dalføret har funksjon som lavereliggende sommerland, mens Middagsfjellet i vest også er del av et større høysommerland som strekker seg vestover mot Follaldsfjellet og sørover mot Kjølstadfjellet. Hele vestsiden av dalføret har funksjon som tidlig høstland, mens østsiden er paringsland. Hele influensområdet brukes også som høstvinterbeite, som er intensivt brukte områder før snøen blir for dyp og gjør dem utilgjengelige for reinen utover vinteren. Midt i dalføret, like ved Nessan gård, har Tovengruppen et hovedslakteanlegg med tilhørende gjeterhytter. (...)

Områdebruken som ligger inne i reindriftskartet for Vestre Namdal reinbeitedistrikt er av eldre dato og angir områdebruken i området rundt Nessadalen/Flåttådalen frem til begynnelsen av 1990-tallet. Inntil den tid brukte Tovengruppen hele området fra Høylandet i sørvest til Nessadalen/Flåttådalen til kalvings- og vårbeiteland og krysset ikke Nessaelva/Flåttådalselva før etter kalvingstid og når forholdene tillot det (...) influensområdet for tiltakene har i liten grad vært benyttet som kalvingsland. De aller fleste simlene hadde fått kalv når reinen kom inn i Flåttådalen, stort sett i juni måned. Tovengruppen brukte vestsiden av dalføret til vårbeiteland og krysset ikke Nessaelva/Flåttådalselva før vårflommen hadde gitt seg.

På begynnelsen av 1990-tallet endret bruksmønsteret til Tovengruppen seg og de begynte å flytte reinen til østsiden av dalføret før kalving. Store tap til rovdyr i det tradisjonelle kalvingsområdet oppgis som hovedgrunn av Lars Toven, pers. med. De flyttet derfor reinen raskere gjennom området for å nå kalvingsland på nordøstsiden av dalføret før vårflommen starter for fullt litt ut i mai. Meidalsgruppen har i mellomtiden økt sin tilstedeværelse vest for dalføret, noe som utgjør et av stridstemaene mellom de to siidaene i dag.

Tiltaksområdet for de fire omsøkte kraftverkene i Nessadalen/Flåttådalen har dermed i liten grad vært benyttet som kalvingsland og vårbeiteland de siste om lag 25 år. Grunnen til dette i dag er den omtalte utenforliggende konflikten mellom siidaene i distriktet, som har pågått siden midten av 1970-tallet. Tovengruppen har sterkt ønske om å gjenopprette det tidligere bruksmønsteret, som i dag ville medført sammenblanding med rein fra Meidalsgruppen.

Nylig utarbeidet distriktsplan for Vestre Namdal reinbeitedistrikt ble avvist av jordskifteretten i 2016. Et lovforslag som vil gi jordskifteretten myndighet til å avklare beiterettssaker ligger i disse dager ute på høring. En avklaring er ventet til våren/sommeren inneværende år og det vil da være opp til reinbeitedistriktets aktører å bringe saken for retten. (...)

Dalføret til Nessadalselva/Flåttådalselva utgjør et svært sentralt område, særlig for Tovengruppen. Vinterstid har Tovengruppen vinterbeiter vest for Rv. 17. På vårparten i mars-april flyttes reinen øst for Rv 17 og videre østover i området rundt Besdalen. Herfra drives reinen nordøstover over Lindsetåa og videre mot Flåttådalen. Her finner de rikt vårbeite, i

dag i hovedsak øst for dalføret, som simlene kan styrke seg på før den forestående kalvingen. Tovengruppen forsøker i dag å få reinen over Flåttådalen og opp i Bjørhusdalfjellet øst for Flåttådalen i begynnelsen av mai, når kalvingstiden begynner. En del kalver blir imidlertid født før denne tid. Tidspunkt for når Tovengruppen krysser Flåttådalen varierer også fra år til år, avhengig av snømengder og værforhold.

I sommermånedene og tidlig om høsten har Tovengruppen reinen i området fra Flåttådalen og nordøstover mot Kalvatna og Mellingsvatnet. Samlegjerdet på Nessan benyttes om lag 10. september. Dersom reinen før den tid trekker over Flåttådalselva benytter Tovengruppen et gjerde de har i Stompdalen for samme formål. Etter slakting og brunst blir reinen flyttet mot vinterbeitene i slutten av oktober-november.

Området vest for Nessadalselva/Flåttådalselva er svært sentralt også for Meidalsgruppen. Meidalsgruppen har også sine vinterbeiter vest for Rv. 17. De har hovedkalvingsområdet sitt i Follidal i Høylandet kommune. Sommer og høst har Meidalsgruppen reinen sin i området Kjølstadfjellet og nordøstover mot Flåttådalselva/Nessaelva. Gruppen har et merkegjerde i Bjørelvdalen, oppstrøms planlagt inntakssted for Bjørelva kraftverk (...). Her merkes det kalver mot slutten av juni i tillegg til at det benyttes for å samle rein før flytting mot slutten av oktober-november. Her oppe er det også viktige luftingsplasser som reinen benytter om sommeren. Meidalsgruppen benytter i dag store deler av tiltaksområdene for de fire omsøkte prosjektene til vår og høstbeite i perioden slutten av juni og ut oktober.

Influensområdet for de planlagte småkraftverkene i Vestre Namdal er mye brukt, som tidlig høstland og tidlig høstvinterland samt den omtalte bruken som kalvings- og vårbeiteland. Det er to viktige oppsamlingsområder i området i tillegg til at dalføret utgjør flyttleia for Tovengruppen mellom sommer og vinterland.

Området vurderes å inneha stor verdi for reindrift, uavhengig av bruksmønster de siste om lag 25 årene.

3.4. Påvirkning og konsekvens

(...) Småkraftverk, som de fire prosjektene som nå er omsøkt i Nessandalen/Flåttådalen, vil medføre økt menneskelig aktivitet i tiltaksområdene, både i anleggs- og driftsfasen. I anleggsfasen vil menneskelig aktivitet øke betraktelig i et tidsrom på om lag to år. I driftsfasen reduseres aktiviteten betraktelig i forhold til anleggsfasen, men kraftstasjonen vil store deler av året avgi støy og trenge jevnlig tilsyn. Inntaket vil også generere menneskelig aktivitet for tilsyn og vedlikehold. Dette gjelder særlig vår og høst når vannføringen varierer stort over kort tid og varegrindene må renskes for ulikt organisk materiale. (...)

Det er i det følgende vurdert konsekvenser av de enkelte prosjektene i anleggs- og driftsfase. (...)

Bjørelva kraftverk

(...) Hele tiltaksområdet utgjøres av vårbeiteland, sommerbeite, høstbeite og høstvinterbeite. Meidalsgruppen har et merkegjerde rett oppstrøms planlagt inntakssted og samlegjerdet på Nessan ligger om lag 1,5 km nordøst for planlagt kraftstasjonsområde på andre siden av Flåttådalselva. Det går også en flyttleie mot dette samlegjerdet fra sørvest, tiltaket vil bli liggende om lag 800 meter fra der denne er avmerket på arealbrukskartet. Tiltaksområdet for Bjørelva kraftverk vurderes å inneha **stor verdi** for reindrift.

En utbygging vil gi økt menneskelig aktivitet i tiltaksområdet i forbindelse med drift og vedlikehold. Av vannføringskurvene ser det ut til at dette vil kunne sammenfalle i tid med reindriften bruk av området om våren (herunder tidligere driftsmønster), mens større flommer senere på året ikke ser ut til å følge noe utpreget mønster.

Veitbygging i forbindelse med utbygging av Bjørelva kraftverk vil legge til rette for økt menneskelig aktivitet i området utover hva selve driften av kraftverket vil generere, noe som kan gi betydelig merarbeid for reieneierne. Spesielt frykter reieneiere at jegere med hund vil få økt tilgjengelighet til området. Vår vurdering er at denne type ferdsel vil være vanskelig å kontrollere, selv om veien blir stengt av med bom.

Det skal bygges midlertidig anleggsvei og legges nedgravd rørgate opp til tunnelpåhugget. En rørgate vil alltid stå åpen og fungere som ledevei for reinen nedover i terrenget, noe som også kan føre til merarbeid for reindriften og øke sjansene for sammenblanding med andre flokker.

Bjørelva kraftverk skal etter planene plasseres midt i et større verdifullt område for reindriften i tillegg til at det vil bli liggende i nærheten av sentrale samleanlegg for begge siidaene i området. Tekniske inngrep og økt menneskelig ferdsel i dette området vurderes å ville gi store negative konsekvenser for reindriften i området.

***I anleggsfasen** vil menneskelig aktivitet, støy og forstyrrelser i området gjøre området så å si unyttbart for reindriften, noe som gir **stort negativt omfang** og **stor negativ konsekvens**.*

***I driftsfasen** vurderes tiltaket å gi **stort negativt omfang** og **stor negativ konsekvens**. (...)*

Steinåa kraftverk

*(...) Sørsiden av vassdraget (er) registrert som kalvingsland og vårbeiteland, mens det er en flyttlei over Nessaelva rett nord for planlagt kraftstasjonsområde med vei og brutilknytning. I tillegg til flyttleia som er tegnet inn på reindriftskart, flytter Tovengruppen rein over Steinåa i nedre, flate deler, fra samløpet med Nessaelva og om lag 400 meter vestover. Tiltaksområdet for Steinåa kraftverk vurderes å inneha **stor verdi** for reindriften i området.*

Tovengruppen kommer til dalføret i løpet av april og vil krysse dalføret i månedsskiftet april-mai for å nå kalvingsområdene på østsiden før de fleste simlene kalver. Som vannføringskurvene fra konsesjonssøknaden for Steinåa viser (...) er det normalt en del vann i elva i april, noe som kan være nok til at reinen stopper opp. Dette er til god hjelp for reindriftsutøverne i det det hindrer at reinen blir spredt over et stort område i en svært viktig del av reindriftsåret. Simler som får kalv tidlig blir lettere å fange opp og reinen får bedre tid til å styrke seg på viktig vårbeite. En utbygging av vassdraget vil så godt som fjerne denne barriereeffekten ved at vannføringen så å si blir redusert til minstevannføring i april måned (figur 9-11). Dette gjelder alle fire utbyggingsprosjektene i dalføret.

Grunneier på Nessan gård, Kjell Asgeir Trones, påpeker at vestsiden av dalføret (der småkraftverkene etter planene skal bygges) stort sett er snødekt i april måned og at elvene er islagte. Når det gjelder barriereeffekten vassdragene utgjør for reindriften er det igjen viktig å ha med seg det historiske bildet når det gjelder bruken av området og ikke bare de siste om lag 25 årene, som omtalt ovenfor i kapittel 3.3.

Meidalsgruppen ankommer vestsiden av dalføret i månedsskiftet juni-juli og holder rein i området til månedsskiftet oktober/november.

Vassdragenes betydning som barrierer for trekkende rein endrer seg hele tiden og endringene kan skje fort, særlig i vassdragene med små felt. Vassdragene kan således ha god barriereeffekt en dag, for så å ikke ha det neste dag. Utbygging av vannkraftverk vil uansett redusere barriereeffekten for alle strekningene som søkes utbygd, noe reindriftsutøverne i dalføret hevder vil medføre negative konsekvenser for deres drift i området.

Øvre og midtre deler av planlagt utbygget strekning i Steinåa har bratte sider som reinen nødvendig vil krysse. I hovedsak benytter Tovengruppen den nedre delen, der kraftstasjonen er planlagt, for å nå vadestedet over Nessanelva litt lengere nord. En kraftstasjon som planlagt her vil imidlertid gjøre det mindre attraktivt for reinen å krysse, samtidig som barriereeffekten som vannføringen gir blir borte. Hva som virker sterkest her er ikke godt å predikere.

En utbygging vil gi økt menneskelig aktivitet i tiltaksområdet i forbindelse med drift og vedlikehold. Av vannføringskurvene ser det ut til at dette vil kunne sammenfalle i tid med reindriften bruk av området om våren (herunder tidligere driftsmønster) mens større flommer senere på året ikke ser ut til å følge noe utpreget mønster.

Veiutbygging i forbindelse med utbygging av Steinåa kraftverk vil legge til rette for økt menneskelig aktivitet i området utover hva selve driften av kraftverket vil generere, noe som kan gi betydelig merarbeid for reieneierne. Spesielt frykter reieneiere at jegere med hund vil få økt tilgjengelighet til området. Vår vurdering er at denne type ferdsel vil være vanskelig å kontrollere, selv om veien blir stengt av med bom.

Det skal bygges midlertidig anleggsvei og legges nedgravd rørgate opp til tunnelpåhugget. En rørgate vil alltid stå åpen og fungere som ledevei for reinen nedover i terrenget. Dette fordi reinen ofte følger letteste vei, og en treløs rørgate med drenerende masser vil være attraktiv for reinen ved raske forflytninger. Dette kan føre til merarbeid for reindriften og øke sjansene for sammenblanding med andre flokker.

*I **anleggsfasen** vil menneskelig aktivitet, støy og forstyrrelser fra anleggsarbeidet i området gjøre området så å si unyttbart for reindriften, noe som gir stort negativt omfang og dermed **stor negativ konsekvens**.*

*I **driftsfasen** vurderes tiltaket å gi middels negativt omfang og **middels negativ konsekvens**.»*

I rapporten beskrives følgende sumvirkninger:

«Sumvirkninger

4.1 Effekten av tidligere og planlagte kraftutbygginger

Som beskrevet i kapittel 3.2 er det relativt lite utbygget vannkraft i Vestre Namdal reinbeitedistrikt. De eksisterende kraftverkene er i all hovedsak av eldre dato og reindriften har sannsynligvis tilpasset seg disse få anleggene for lenge siden. Store deler av distriktet utgjøres også av verna vassdrag, noe som sterkt begrenser fremtidig utnyttelse til kraftformål. Store overføringsledninger går i hovedsak i utkanten av distriktet, med unntak av Kolsvik-Namsskoganforbindelsen, som går over distriktets nordlige del. Det foreligger ikke konsesjonssøkte kraftledninger i distriktet i dag, med unntak av oppgradering av sentralnettledningen Tunnsjødal-Namsskogan, som bare innebærer tiltak på eksisterende ledning og dermed er av mindre betydning for reindriften med unntak av anleggstiden.

I Nessandalen/Flåttådalen fikk Litleelva konsesjonsfritak i 2007 og kraftverket ble oppført i 2011. Seterfossen kraftverk fikk konsesjon i 2010, men er enda ikke utbygd.

4.2 Sumvirkninger av Vestre Namdalpakken

Reindriften er en presset næring som blir påvirket av nær sagt alle tiltak i beiteområdene deres. Ved ulike typer utbygginger blir egnede områder mindre og mindre år for år og det blir dermed mer utfordrende å drive næringen.

De planlagte kraftverkene i Vestre Namdal reinbeitedistrikt vil medføre store tap av inngrepsfri natur i et av de største sammenhengende naturområdene i Midt-Norge. Dette området utgjør snaut 995 km² hvorav villmarkspregete områder (> 5 km fra tekniske inngrep) utgjør ca. 170 km². Området strekker seg fra kyst til fjell og omfatter arealer i kommunene Namsskogan, Høylandet, Nærøy og Bindal, sistnevnte i Nordland fylke. De prosjektene som vil ha størst innvirkning på store sammenhengende naturområder med urørt preg (villmarkspregete områder) er Bjørelva (19 km²), Steinåa (6,9 km²) og Litlflåttådalselva (1 km²). For reindriften er slike villmarkspregete områder av stor verdi, og det er gjerne slike områder som utgjør gjenværende egnet kalvingsland/vårland og brunstland. I tillegg er Nessandalen/Flåttådalen den eneste flytteleia som forbinder Tovengrubbens vinterland og sommerland. En utbygging som omsøkt i dette området vil få store negative konsekvenser for reindriften i området ved tap av viktig beiteland, mer utfordrende driftsvilkår samt økt menneskelig ferdsel i sårbare områder.»

NVE fikk inn tre høringsuttalelser til reindriftrapporten.

Sametinget bekrefter i sin høringsuttalelse at de opprettholder de opprinnelige innsigelsene til Bjørelva, Steinåa og Litlflåttådalselva kraftverk.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener Norconsult gir et godt kunnskapsgrunnlag for NVEs videre saksbehandling av småkraftsøknadene. Fylkesmannen er likevel skeptisk til gjerder som avbøtende tiltak. De ber NVE om å ikke legge spesiell vekt på gjerder som avbøtende tiltak i den videre behandlingen. Om gjerder skal vurderes må dette skje i en tett dialog med reindriften. Bom på anleggsvei og skogsbilvei er viktige avbøtende tiltak. De understreker konsulentens funn om at tiltaksområdene i en anleggsfase blir unyttbare for reindriften. Dette vil ha stor negativ konsekvens for reinbeitedistriktet. Fylkesmannen oppsummerer samtidig hvordan de andre berørte verdiene blir påvirket med planendringene. Fylkesmannen opprettholder sin fraråding til Steinåa kraftverk og innsigelse til Bjørelva kraftverk, men merker seg at de avbøtende tiltakene gir enkelte miljømessige forbedringer. Ut over dette er innhold og konklusjoner det samme som tidligere høringsuttalelser. De avslutter med å henvise til Grunnloven § 108:

«Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.»

Meidalsgruppen påpeker feil i Norconsults utredning. Dette gjelder bruksreglene for driftsgruppen. Gruppen har bruksrett etter Reindriftenloven av 2007. De er enige i konklusjonene i rapporten, men er skeptiske til sperregjerder som avbøtende tiltak. Meidalsgruppen er opptatt av at man gjør en samlet vurdering av tiltakene og at man anerkjenner at reindrift er en arealkrevende næring som har holdt til i området i uminnelige tider. Reindrift ønsker de å fortsette med også framover. Ellers henviser de til tidligere uttalelser.

Ulvig Kiær AS sendte så et høringssvar på reindriftsrapporten og kommentarer til høringsspartene. Kommentarene kan leses i sin helhet på www.nve.no. Kort oppsummert viser søker i høringssvaret til følgende forhold som er aktuelle for Steinåa og Bjørelva kraftverk spesielt, men også generelle kommentarer til innholdet i reindriftsrapporten:

Søker støtter Kjell Asgeir Trones sine kommentarer om reindriftens bruk av influensområdene datert 5.9.2016 (publisert på www.nve.no). Videre vises det til flere fagartikler om villrein for å sannsynliggjøre at en buffersone på 3 km utenfor planområdet er for vidt definert. Søker trekker også fram egen erfaring fra villreinområdet. Det vises til at tamrein har kortere fluktavstand enn villrein, og at fluktavstanden kan være så kort som 40 m for tamrein. Det bemerkes også at ferdselen knyttet til jakt ikke vil øke, ettersom størrelsen på viltbestanden vil være uendret. Videre mener søker at argumentet om rørgate som ledevei for rein faller bort, ettersom området i stor grad er myrdekket og dermed ganske åpent allerede. Dessuten mener de at reindrifta ofte selv ønsker at veier holdes åpne for å lette drifta. Ulvig Kiær AS mener tiltaksområdene til Bjørelva og Steinåa kraftverk ikke brukes som kalvingsland siden liene er østvendte, og dermed blir seinere bare for snø. Reinen kalver heller i de vestvendte lisidene på østsida av Nessaelva. Søker bemerker også at det ikke er planlagt vei fram til inntaket på Bjørelva kraftverk. En del av beskrivelsene i reindriftsrapporten kjenner ikke søkerne på vestsiden av Namsen seg igjen i.

For Steinåa bemerkes det at elva er snø-/islagt i april og dermed ikke kan fungere som stengsel på det tidspunktet. For Bjørelva bemerkes det at det er tatt utgangspunkt i feil veitrasé til kraftstasjonen.

Søker kommenterer så sumvirkningskapittelet i reindriftsrapporten. De mener konsekvensene av kalvetap grunnet rovdyr er underkommunisert i rapporten. Store tap ville for vanlig bønder betyde nedleggelse av drifta. Videre reagerer de på Fylkesmannens bruk av INON, og mener at skal man først bruke det så bør tallene være rette. Her viser de til at skogsbilveien som er under bygging reduserer INON og at det derfor er et areal som bør holdes utenfor om man regner på bortfall som skyldes kraftverkene. De mener også de syv prosjektene som ble trukket før høring burde tas med i sumvirkningene, og at reindriften derfor er hensyntatt allerede ved at disse prosjektene er frafalt.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Bjørelva kraftverk

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 12,4 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 1,18 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,06 %, og det er ingen breer i nedbørfeltet. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 64 og 25 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 30 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,4 m³/s og minste driftsvannføring 0,01 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 64 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 25 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 71 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende ca. 200 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 64 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 25 l/s resten av året, vil dette gi en restvannføring på omtrent 340 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 61 dager i et middels vått år. I 56 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 44 l/s ved kraftstasjonen.

Steinåa kraftverk

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 11,9 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 1,13 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,08 %, og det er ingen breer i feltet. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende høy vannføring vår og tidlig sommer, og enkelte regnflommer om høsten. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 62 og 24 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 29 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 2,3 m³/s og minste driftsvannføring 0,1 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 62 l/s i perioden 1.5. til 30.9. og 24 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 76 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende ca. 200 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 62 l/s i perioden 1.5-30.9 og 24 l/s resten av året, vil dette gi en restvannføring på omtrent 270 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 48 dager i et middels vått år. I 97 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 100 l/s ved kraftstasjonen.

Produksjon og kostnader

Bjørelva kraftverk

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Bjørelva kraftverk til omtrent 15 GWh/år fordelt på 5,8 GWh vinterproduksjon og 9,2 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 61 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,07 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har beregnet noe høyere utbyggingskostnader i forhold til søkers opprinnelige beregninger, når de reviderte planene er vurdert. NVE mener det estimerte kostnadsgrunnlaget er på 75,6 mill. kr (prinsnivå 2017). Dette gir en spesifikk utbyggingskostnad på 5,04 kr/kWh. Energikostnaden over levetiden (LCOE) er beregnet til 0,4 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,34-0,47). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 7 øre/kWh.

Steinåa kraftverk

Med bakgrunn i de hydrologiske dataene som er lagt frem i søknaden, har søker beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Steinåa kraftverk til omtrent 7,7 GWh/år fordelt på 2,8 GWh vinterproduksjon og 4,9 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er av søker estimert til 30,3 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,9 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har beregnet noe høyere utbyggingskostnader i forhold til søkers opprinnelige beregninger, ettersom tunnel på deler av strekningen ikke var med. NVE har estimert kostnadsgrunnlaget til å være 38,4 mill. kr (basert på prisnivå for 2017). Dette gir en spesifikk utbyggingskostnad på 5,33 kr/kWh. Energikostnaden over levetiden (LCOE) er ut ifra det beregnet til 0,42 kr/kWh (usikkerhet i spennet 0,35-0,50). Energikostnaden over levetiden tilsvarer den verdien kraften må ha for at prosjektet skal få positiv nettonåverdi. Beregningene forutsetter en kalkulasjonsrente på 6 %, økonomisk levetid på 40 år og drifts- og vedlikeholdskostnader på 7 øre/kWh.

NVE vurderer kostnadene ved begge kraftverkene til å ligge nær gjennomsnittet i forhold til andre vind- og småkraftverk som har endelig konsesjon per 4. kvartal 2016, men som ikke er bygget. I denne beregningen er imidlertid kostnaden ved ny 132 kV regionalnettlinje og ny transformatorstasjon ikke tatt inn. Ved en eventuell konsesjon til prosjektene vil det allikevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten til prosjektet.

Reindrift

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket fram som de største utfordringene for reindriftsnæringen i dag. Den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende aktiviteter innenfor reinbeiteområder er ofte langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Alle de fire søknadene i småkraftpakke Vestre Namdal berører reinbeitedistrikt 11 Åarjel Njaarke sjette, heretter omtalt som Vestre Namdal reinbeitedistrikt. Distriktet strekker seg fra Majafjellet i nord, Namsen i øst ned til Ranemsletta og Namsos i sør. I vest grenser distriktet opp mot reinbeitedistrikt 18 Voengelh Njaarke sjette fra Otterøya, langs hele Innerfolda opp til Kongsmoen, og videre opp Åbjørdalen som ender ved Majafjellet. I tillegg har vestre Namdal reinbeitedistrikt øyområdene vest for Rørvik. Distriktet ligger helt eller delvis innenfor Namsskogan, Høylandet, Grong, Overhalla, Namsos, Namdalseid, Vikna, Fosnes og Nærøy kommuner i Nord-Trøndelag samt Grane og Bindal kommuner i Nordland.

Vestre Namdal reinbeitedistrikt består av to siidaer: Tovengruppen og Meidalsgruppen. Gruppene har per i dag ikke blitt enige om bruken av beiteområdene siden Meidalsgruppen flyttet inn i området på 1970-tallet. En egen distriktsplan foreligger derfor ikke. Planforslaget ble avvist av jordskifteretten i 2016. Når endelig beiterettsavklaring vil bli ferdigbehandlet er uvisst.

I forbindelse med konsesjonsbehandlingen av småkraftsøknadene i Namsskogan satte NVE krav om utarbeidelse av en felles reindriftsrapport for alle søknadene på vestsiden av Namsen etter befaringsene høsten 2016. Begge reindriftsgruppene ble konsultert av utreder i forbindelse med utarbeidelsen av rapporten. Det samme ble grunneier på Nessan gård. Norconsult AS leverte en endelig rapport den 16.2.2017. Rapporten ble sendt på begrenset høring til reindriftsfaglige instanser dagen etter. Den oppsummerer hvordan de ulike prosjektene påvirker reindriftsnæringen. Høringspartene har sluttet seg til innholdet i rapporten, med noen mindre justeringer. Søkerne har derimot stilt seg kritisk til det meste av innholdet i reindriftsrapporten.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har fremmet innsigelse til Litlflåttådalselva og Bjørelva kraftverk, mens de fraråder Steinåa kraftverk. De har ingen spesielle merknader til Flåttådalselva kraftverk for temaet reindrift. Sametinget fremmet innsigelse til Bjørelva, Steinåa og Litlflåttådalselva kraftverk. De fremmet opprinnelig innsigelse også til Flåttådalselva kraftverk, men denne frafalt etter at reindriftrapporten hadde vært på begrenset høring. Per i dag har heller ikke de spesielle merknader til Flåttådalselva kraftverk.

NVE konsulterte med Sametinget, om alle de fire nevnte kraftverkene, før reindriftrapporten ble utarbeidet. Etter reindriftrapporten ønsket de konsultasjon på alle småkraftsøknadene i Vestre Namdalenpakken.

Tovengruppen leverte ikke en egen høringsuttalelse til reindriftrapporten, men uttrykte at de var imot alle prosjektene i pakken i den første høringsrunden. Både i høringsuttalelsen og muntlig på befaring uttrykte gruppa bekymring for at totalbelastningen ville bli for stor selv ved utbygging av ett av de omsøkte kraftverkene. De påpekte at det allerede er gitt konsesjon til et nytt kraftverk og et annet er satt i drift i området. De mente mye av gjerdeeffekten som finnes i dag ville bli borte for samtlige av prosjektene på fraførte strekninger. Faren for sammenblanding med Meidalsgruppa ville øke. De var også redd for at de gamle trekkleiene ville bli endret.

Meidalsgruppa påpeker en faktafeil i reindriftrapporten. I rapporten står det at distriktets godkjente bruksregler er opphevet av jordskifteretten. Dette er ikke riktig. Distriktet har godkjente bruksregler, men beiteretten til de to reindriftrapportene er til behandling i jordskifteretten. De mener rapporten mangler beskrivelse av endringer i klima og miljøet som følge av utbygginger. Gruppa påpeker også at de er redde for økt sammenblanding av flokkene og endrede trekk- og beitemønster. Reindrifta i området er allerede under press fra andre utbygginger og økende rovviltbestand. Områdene er viktige både som vår-, sommer- og høstbeiter. Konklusjonene er de enige i. Meidalsgruppa er imot alle prosjektene i pakken, men beskriver Steinåa kraftverk som det med minst konflikter av de fire kraftverkene.

I reindriftrapporten framgår det at områdene i Flåttådalen og Nessadalen historisk har tilhørt Tovengruppen. Økte rovdyrbestander og fare for sammenblanding med Meidalsgruppens reinsflokk, er hovedårsaken til endret bruksmønster de siste 25 årene. Meidalsgruppen har, siden de kom til distriktet på 1970-tallet, gradvis tatt over områdene sør for Flåttådalselva. Konflikten mellom siidaene har gjort at områdene der de omsøkte kraftverkene er planlagt i liten grad har vært benyttet som beite- og kalvingsland, selv om dette er godt egnede områder ifølge reinbeitekartene.

Ifølge rapporten vil Bjørelva og Litlflåttådalselva kraftverk ha middels til store konsekvenser selv med avbøtende tiltak. Steinåa og Flåttådalselva kraftverk vil skape mindre problemer for reindriften. I rapporten understrekes det likevel at søker må ta tilstrekkelig hensyn til reindrifta i en anleggfase, ellers vil alle prosjektene kunne få store negative konsekvenser.

Nettsiden «Kilden»¹ gir, etter det NVE er gjort kjent med, lite informasjon om reindriftas bruk av områdene i dag. De færreste trekkleier og flyttleier er vist på kartet. Ifølge Tovengruppen ble reindriftskartene i sin tid underkjent da de opplyste om alle trekk- og flyttveier under utarbeidelse av kartene (Lars Toven, pers.med). Tovengruppen fikk bare lov å oppgi de viktigste flyttveiene på kartet. Kartene er av den grunn mangelfulle. De ulike gruppernes bruk framgår heller ikke i kartmaterialet.

¹

https://kilden.nibio.no/?topic=reindrift&X=7334000.00&Y=400000.00&zoom=0&lang=nb&bgLayer=graatone_cache Nettstedet er drevet av NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi). Instituttet er eid av Landbruks- og matdepartementet.

NVE legger derfor til grunn at Norconsults reindriftsrapport gir et klarest bilde av områdebruken til de to siidaene i vestre Namdal reinbeitedistrikt før og nå.

Samlet belastning på vestre Namdal reinbeitedistrikt

Innenfor Vestre Namdal reinbeitedistrikt finnes til sammen ni store og små vannkraftverk, som allerede er utbygd: Kolsvik kraftverk (128 MW), Litlelva kraftverk (1,36 MW), Bjøråa kraftverk (0,02 MW), Ytteråa kraftverk (0,3 MW), Liafoss kraftverk (2,9 MW), Ulefoss kraftverk (2,1 MW), Salsbruket kraftverk (1,5 MW), Breksillan kraftverk (0,03 MW) og Vannebo kraftverk (0,79 MW). Ved Kolsvik og i Salsvassdraget har kraftverkene reguleringsmagasin. I tillegg ligger de fire store vannkraftverkene (Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre- og Nedre Fiskumfoss) i Namsen, som er grenseelva mellom Østre- og Vestre Namdal reinbeitedistrikter.

NVE har gitt konsesjon til fire småkraftverk som ikke er bygget ennå: Seterfossen kraftverk (3,4 MW), Storvatnet kraftverk (1,4 MW), Elgåa kraftverk (1,3 MW) og Reina kraftverk (2,8 MW). Ingen prosjekter er i dag under bygging. Innenfor samme reinbeitedistrikt er i tillegg fire søknader enten avslått eller fått negativ innstilling av NVE.

NVE behandler nå, gjennom småkraftpakke Vestre Namdal, resten av det som per i dag er omsøkt innenfor reinbeitedistriktets område. De fire kraftverkene er lokalisert nær østgrensen i reinbeitedistriktet. Ifølge årstidsbeite på reindriftskart ligger tiltaksområdet i vårbeite I, sommerbeite II, høstbeite II og høstvinterbeite I. Området brukes ikke vinterstid, og i liten grad sommerstid. Det har ikke vært tradisjon i senere tid for å bruke de omsøkte kraftverksområdene som kalvingsland. Ut ifra reindriftsrapporten ser det ut til at de to siidaene er i området til ulik tid. Tovengruppen kommer inn i området tidlig vår, i tidsrommet april mai, alt etter vær og føreforhold, og trekker så nordover og ut av det omsøkte området helt fram til høstflyttinga. Tidligere kom de inn i området først i juni måned. Meidalsgruppa kommer til området etter kalving i overgangen mellom juni og juli, og bruker områdene mest fra tidlig høst fram til flyttinga til vinterbeitene i oktober. Det er kun øvre deler av Bjørvelva kraftverk som berører beiteområder sommerstid. Inntaket til Bjørvelva kraftverk vil også bli liggende i nærheten av Meidalgruppas merkegjerd. Kraftstasjonen til både Bjørvelva og Steinåa kraftverk ligger i nærheten av flyttvei. Kraftstasjonen til Steinåa kraftverk anbefales flyttet oppstrøms elva for å unngå flyttleia. I tillegg er det et samlegjerde om lag 1,5 km fra kraftstasjonsplasseringen til Bjørvelva kraftverk. Både Litflåttådalselva kraftverk og Flåttådalselva kraftverk ligger i viktig beiteland vår, høst og høstvinter, men rapporten oppgir ikke andre særverdiområder som er spesielt hensynskrevende.

Søker har kommentert reindriftrapporten og høringspartenes kommentarer til den. De påpeker at det er forskjell på villrein og tamrein. De viser også til flere artikler om villrein som viser at fluktavstanden er langt mindre enn 3 km. De mener den kan reduseres til om lag 1/10-del av oppgitt avstand, og at tamrein har enda større toleranse.

I reindriftsrapporten oppgis det ikke en spesifikk fluktavstand på rein, men at avstanden reinen kan bli forstyrret varierer med blant annet årstid og kjønn. Rapporten viser til sju ulike referanser på både villrein og tamrein. Oppgitte influensområde på 3 km rundt anleggsdelene er ikke problematisert eller henvist direkte til fra forskningsresultater i rapporten.

NVE er enig med søker i at det er forskjell på villrein og tamrein, og at forskning på villrein ikke er direkte overførbart på tamrein. Det er gjort lite forskning på effekten av vannkraftutbygging på rein, men noe mer på andre typer inngrep, som kraftledninger, vindkraft, hytteutbygging, ferdsel i fjellet

osv²³. Mye av denne forskningen er gjort på villrein. Det vil derfor være nødvendig å støtte seg noe på forskning gjort på villrein for å kunne vurdere effekten av inngrep på tamrein. Det er dessuten store forskjeller i tamhet blant både vill og tam rein. Villrein med høy innblanding av tamrein vil gjerne reagere mindre på forstyrrelser enn villrein med lite innblanding av tamrein. Selv om fluktavstanden kan være lav er avstanden hvor reinen blir negativt påvirket større enn selve fluktavstanden⁴. Likedan vil tamreinens tamhetsgrad variere utfra hvor mye de er håndtert av mennesker. Enkelte tamreinstammer kan være vant til mennesker slik at de ikke reagerer på inngrep i særlig grad. Andre stammer kan være mer lik villrein i adferd. Reaksjonene varierer også med på når på året forstyrrelsene skjer, og med kjønn på dyret. Erfaringsmessig er simler rett før eller rett etter kalving de mest sårbare. NVE mener derfor det er viktig å trekke inn all eksisterende kunnskap om forstyrrelser på både vill og tam rein, for slik å kunne vurdere effekten av et inngrep på best mulig måte⁵⁶⁷⁸⁹. Vi mener det er viktig å sette en stor nok buffersone rundt tiltaksområdet slik at de mest sårbare periodene for reindrifta også er vurdert i tilstrekkelig grad. Vi er også klar over at jo lenger unna tiltaket er, jo mindre berørt vil reinen være. NVE ser ingen grunn til å trekke i tvil konsulentens rapport om hva som utgjør et influensområde for rein. Vi anerkjenner derfor de oppgitte influensområdene for reindrifta selv om enkeltdyr, eller flokker, i perioder kan tåle mer forstyrrelser innenfor kortere radius.

Søker har gitt ytterligere uttalelser i sitt notat, som vi kort kommenterer her: Når det gjelder ledeeffekt på røtraseer og økt ferdsel med vei inn i uberørte viktige reindriftsområder, så er NVE godt kjent med disse problemstillingene. Vi vil vurdere hvor åpent eller skogkledd områdene er i dag, grad av urørthet, nærhet til særverdiområder, i tillegg til eksisterende hogstflater og allerede utbygd infrastruktur. Om konsesjon gis vil det bli satt krav om tilbakeføring av terreng og stenging av vei med bom. Andre avbøtende tiltak vil også bli vurdert. Kalvetap grunnet rovdyrangrep sier noe om merbelastningen for reindrifta, noe vi vil ta med i våre vurderinger av samlet belastning.

NVE har vurdert endringene i de ulike prosjektene, beskrivelsene av bruken til de to siidaene i reindriftsrapporten, og hvordan høringsparter har reagert på rapporten. Vi merker oss at både Sametinget, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og begge siidaene i all hovedsak kjenner seg igjen i beskrivelsene i rapporten. NVE mener dette veier tyngre enn søkers oppfatning av hvordan reindrifta drives. I tillegg kompliseres bildet ved at bruken av området ikke er endelig fastlagt per i dag. Vi

² Panzacchi, M, et.al. 2012 Learning from the past to predict the future: using archaeological findings and GPS data to quantify reindeer sensitivity to anthropogenic disturbance in Norway. *Landscape Ecol.*; DOI 10.1007/s10980-012-9793-5

³ Skarin, A., Åhman, B. 2014 Do human activity and infrastructure disturb domesticated reindeer? The need for the reindeer's perspective *Polar Biol.*; 37:1041-1054. DOI 10.1007/s00300-014-1499-5.

⁴ Reimers, E., et.al. 2012 Persistence of vigilance and flight response behaviour in wild reindeer with varying domestic ancestry. *J. Evol. Biol.*; 25: 1543-1554. DOI: 10.1111/j.1420-9101.2012.02538.x

⁵ Reimers E. og Svella S. 2002. Vigilance behavior in wild and semi-domestic reindeer in Norway. *Alces* 37:303-313.

⁶ Reimers E. og Colman J.E. 2006. Reindeer and caribou (Rangifer) response to human activities – a literature review. *Rangifer* 26:55-71.

⁷ Reimers E., Røed K.H. og Colman J.E. 2012. Persistence of vigilance and flight response behaviour in wild reindeer with varying domestic ancestry. *Journal of Evolutionary Biology* 25: 1543-1554.

⁸ Nieminen M. 2012. Response distances of wild forest reindeer (*Rangifer tarandus fennicus* Lönnb.) and semi-domestic reindeer (*R. t. tarandus* L.) to direct provocation by a human on foot/snowshoes. *Rangifer* 33: 1-15.

⁹ Baskin L. M. og Hjalten J. 2001. Fright and flight behavior of reindeer. *Alces* 37:435-445.

konstaterer at høringspartene er noe uenige i hvor store konsekvenser de ulike kraftverkene vil få på reindrifta. Det er størst enighet om at Flåttådalselva kraftverk har minst effekt, og at Litlflåttådalselva og Bjørelva kraftverk har størst effekt. Det er noe mer uenighet om hvor stor virkning Steinåa kraftverk har på reindrifta.

NVE er enige med de reindriftsfaglige høringsinstansene i at Bjørelva kraftverk vil få størst effekt på reindrifta, selv med planendringene. Det gjelder spesielt for Meidalsgruppa, slik bruksmønsteret er i dag, fordi inntaket vil bli liggende i nærheten av et merkegjærde. I tillegg er det dette prosjektet som ligger lengst inn i de urørte områdene. Inntaksområdet er tenkt plassert i et relativt åpent landskap. Tovengruppen har tidligere også brukt dette området. Vi ser at prosjektet isolert sett er utfordrende å avbøte tilstrekkelig.

NVE er også enige i at Steinåa kraftverk, etter de nye planene, vil påvirke reindrifta i mindre grad enn Bjørelva kraftverk. Her er det kraftstasjonsplasseringen som er den største utfordringa for reindriften, siden reinen flyttes over elva rett nedstrøms stasjonen. Ved å flytte kraftstasjonen litt lenger opp langs elva vil konfliktnivået senkes betydelig. Begge siidaene bruker området, mest på vårparten og i flyttinga på høsten.

Når det gjelder Flåttådalselva kraftverk er NVE enig med høringsparter i at prosjektet er det minst konfliktfylte av søknadene for reindrifta. Vi mener tiltaket kan avbøtes tilstrekkelig for næringen.

NVE er uenige med de reindriftsfaglige høringspartene i at Litlflåttådalselva kraftverk er like konfliktfylt som Bjørelva kraftverk. Vi erkjenner at det er konflikter med beiteområder for reindrifta, men inntaket er planlagt i nedkanten av en 6-7 meter høy fjellskrent på som reinen ikke kan forsere. Inntaket i Bjørelva er i et mer åpent område, som vil være langt mer synlig enn i Litlflåttådalselva. Siden søker har foreslått en vannvei som boret sjakt i øvre del, vil det bli minimale inngrep i øvre del i Litlflåttådalselva. Området er ikke beskrevet spesielt brukt sommerstid, men blir brukt vår og høst. Det er heller ikke oppgitt spesielle særverdier som det må tas hensyn til, slik det er både for Bjørelva og Steinåa kraftverk.

Vi er enig i at det er en stor samlet belastning om alle kraftverkene får konsesjon, i tillegg til Seterfossen og Litlelva kraftverk som enten allerede er bygget, eller har fått konsesjon i Nessadalen. Vi har derfor vektlagt sumvirkninger for reindrifta i våre vedtak i vestre Namdalspakka.

Påvirkning på reindrift har vært tillagt vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet for Litlflåttådalselva kraftverk. For Flåttådalselva kraftverk har sumvirkningene vært vurdert, men påvirkning på reindrift har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Landskap, friluftsliv og brukerinteresser

Landskap

Både Bjørelva og Steinåa kraftverk er planlagt i landskapsregion 27, Dal- og fjellbygdene i Trøndelag, underregion Namsskogan. Ifølge Nasjonalt referansesystem for landskap (Puschmann, 2005), bindes regionen sammen av landskapets dominerende hovedform, dalene. Dalene er dypest i sør, mens de i nord ofte er elvedaler som grenser opp mot fjellskog og lavfjell. Når det gjelder regionens vannforekomster så dominerer store elver. Elvene veksler mellom å bukte seg bredt fram gjennom åpne dalfører og å renne hurtig gjennom stryk og trange gjel. I dalinnsnevninger med høye terskler finnes stedvis store fosser, som for eksempel Trongfoss. På grunn av de skogkleddene liene renner de minste elvene ganske anonymt ned gjennom dalsidene. Mange av vassdragene er berørt av kraftutbygging. I tillegg har flere elvestrekninger forbygninger mot flom.

Øvre deler av Bjørelva kraftverk ligger også godt innenfor landskapsregion 35, Lågfjellet i Nordland og Troms, underregion Kjølstadfjella. Landskapsregionen strekker seg fra Kvænangen og Alta i nord til Namdalen i sør. Regionen er kjent for lite løsmasser, særlig i sør. Vann er karakteristisk, spesielt pytter, bekker og elveløp. Områdene kan også ha flekkvise snø og isdekker. Vegetasjonen består mye av hei, fjellenger, myr og våtmark. Områdene har ofte rike fjellbeiter.

Begge kraftverkene er planlagt på vestsida av Namsen, et godt stykke inn i Flåttådalen/Nessadalen. (Dalen kalles Flåttådalen i ytre del og Nessadalen i indre del.) Begge elvene renner nordøstover ut i Flåttådalselva. Vannføringen i hver av elvene er om lag 1/10 av vannføringen i Flåttådalselva. Det meste av elvene er godt skjult bak skog i midtre del, mens øvre og nedre del er mer synlig. Inntaksområdet i Bjørelva ligger åpent og lett synlig fra store avstander, mens inntaket i Steinåa er planlagt i et søkk som er mindre synlig på avstand. Fylkesmannen har uttalt at *«Beskrivelser og vurderinger av de negative landskapskonsekvensene synes å være betydelig undervurdert i flere av de fremlagte søknadene, særlig gjelder dette kraftprosjektene for Bjørelva, Litflåttådalselva, Steinåa og Grøndalstjønna.»* Namsskogan kommune forutsetter at det bygges med tunnel over tregrensa.

Begge kraftverkene søkes nå med tunnel i øvre del og nedgravde rør i nedre del. NVE mener damområdet til Bjørelva kraftverk vil ha negativ innvirkning på landskapet fordi området er godt synlig. For Steinåa kraftverk vil påvirkningen på landskapet bli mindre, fordi inntaksområdet ligger skjult i terrenget. NVE legger noe vekt på hvordan Bjørelva kraftverk påvirker landskapet, mens temaet er mindre vektlagt for Steinåa kraftverk.

Friluftsliv

Begge prosjektene ligger innenfor det kartlagte friluftsområdet Nessanfjella. Områdetypen er *«Store turområder uten tilrettelegging»*, og det får høy score på utstrekning (størrelse) og lydmiljø (lite støy). Området som helhet scorer også høyt på inngrepsfrihet. Ut ifra søkers kommentarer brukes området i all hovedsak til jakt. Ingen andre høringsparter har beskrevet annen friluftslivbruk av området. Vi legger liten vekt på hensynet til nåværende bruk av området til friluftsliv i vurderingen.

Store sammenhengende områder med urørt preg

Vest for Namsen ligger et relativt stort urørt område hvor kjernen er lokalisert i området Årfjellet, Drottendalsfjellet og Storfjellet. Tre av de fire kraftverkene i småkraftpakke Vestre Namdal legges i ytterkant av dette urørte området. To av dem er Bjørelva og Steinåa kraftverk, hvor øvre deler av tiltaksområdet framstår som urørt. Urørthet sammenfaller ofte med blant annet viktige biologiske verdier, friluftsinnteresser, landskapsverdier og/eller reindrift. I dette tilfellet er det et viktig uforstyrret område for reindriften, samt for store rovdyr som jerv og gaupe. Fylkesmannen har i sine uttalelser lagt vekt på store sammenhengende naturområder med urørt preg. De skriver i sin uttalelse at *«Omsøkte utbygginger vil både enkeltvis og samla medføre store bortfall/tap for et av de største sammenhengende naturområdene med et urørt preg i Midt-Norge.»* Det prosjektet som vil medføre størst tap av INON er Bjørelva kraftverk. Naturvernforbundet peker på at uberørte områder vil bli redusert og at det vil ha konsekvenser for både reindrift og store rovdyr. Ulvig Kiær AS påpeker at siden det er gitt tillatelse til skogsbilvei fram til Leikhaugen, så vil INON-bortfallet som skyldes kraftverket være lavere enn tidligere beregnet. NVE mener det er av betydning i hvilken grad tiltakene reduserer områdets urørte preg. Her legger vi særlig vekt på synlighet i et større område, støy og forstyrrelsesfrekvens, altså hvor mye oftere det vil bli ferdsl i området. INON i seg selv (antall kvadratkilometer bortfall og kategori) er ikke lenger et selvstendig vurderingskriterium.

NVE mener avbøtende tiltak som tunnel i øvre del og veiløs bygging av inntaksdam vil redusere inngrepene i nærheten av kraftverkene. I vurderingen av Bjørelva kraftverk legger NVE vekt på nærheten til uforstyrrede områder med verdi for reindrifta. Det gjelder særlig inntaksområdet og nærhet til merkegjerd, som diskutert i kapitlet om reindrift. Steinåas øvre og midtre del brukes i mindre grad av reindrifta, selv om støy og nærhet til kraftverket må vurderes. Synligheten vil også være mindre. Vi legger noe mindre vekt på urørt natur i vurderingen av Steinåa kraftverk enn i vurderingen av Bjørelva kraftverk.

Naturmangfold

Naturtyper

Det er funnet to naturtypelokaliteter i eller ved influensområdet til Bjørelva kraftverk. De to er gammel granskog (B-verdi) og bekkekløft og bergvegg (C-verdi).

Granskogslokaliteten er om lag 56 daa og grenser til Bjørelva i nedre del av berørt strekning, omtrent fra kote 250 til kote 300. Skogen ligger imidlertid på sørsida av elva, og rørtraseen er planlagt på nordsida av elva. Lokaliteten blir dermed ikke berørt av fysiske inngrep. NVE legger ikke vekt på denne lokaliteten i vurderingen.

Naturtypen bekkekløft og bergvegg i Bjørelva er avgrenset mellom kote 370 og 420. Lokaliteten er ca. 28 daa stor, og er gitt verdi C fordi den er relativt grunn og det ikke er funnet rødlistearter.

Naturvernforbundet merker seg at bekkekløftlokaliteten har fått lav verdi, men at det finnes fuktrevende arter som vil bli påvirket negativt ved en utbygging. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener generelt at datagrunnlaget i rapporten om biologisk mangfold er for dårlig. De peker blant annet på at tidspunktet for befarings er ugunstig for å finne vanntilknyttede fugl. NVE er enig i at befaringsstidspunktet er ugunstig med tanke på fugl, men at det ikke er for sent med tanke på å finne arter, særlig mose og lav, tilknyttet naturtypen bekkekløft. I rapporten om biologisk mangfold er det oppgitt at det er lite usikkerhet med tanke på rødlistearter, men at det er noe usikkert om kløfta er av typen «kontinentale skogsbekkekløfter». Denne naturtypen er rødlistet som nær truet, og Norge har et spesielt ansvar for å ta vare på den. Etter å ha sett den på befarings mener NVE at lokaliteten ikke er en kontinental skogsbekkekløft, ettersom den knapt har trær. Vi mener den er korrekt registrert som bekkekløft og bergvegg. Ifølge OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (2007) gis det ingen spesielle føringer for naturtyper med C-verdi. NVE legger lite vekt på hensynet til bekkekløftlokaliteten i vurderingen.

I influensområdet til Steinåa kraftverk er det funnet fem naturtypelokaliteter. De fem er høgstaude bjørkeskog (C-verdi), bekkekløft (C-verdi), slåttemyr (B-verdi) og to lokaliteter med gammel granskog (henholdsvis A- og C-verdi).

Det vil i liten grad bli fysiske inngrep i de registrerte naturtypene, men vei til kraftverket kan komme i berøring med slåttemyr. Slåttemyr (EN) er en utvalgt naturtype som gjennom naturmangfoldloven kapittel VI, §§ 52-56 har fått en egen handlingsplan. Arealene har vært holdt i hevd ved regelmessig slått gjennom hundrevis av år. Skjøtselen opphørte rundt 1950. I dag regnes naturtypen som en utvalgt naturtype. I handlingsplanen trekkes det fram at de er svært artsrike og er en sterkt truet naturtype som vil gro igjen uten aktive skjøtselstiltak. Hovedmålet er å ta vare på A- og B-verdilokaliteter. Naturtypen trenger ikke bli påvirket av tiltaket, gitt god oppfølging i en eventuell anleggssfase. NVE har derfor ikke lagt vekt på berøring av utvalgt naturtype i forbindelse med konsesjonsspørsmålet.

Rørgata kan komme i berøring med høgstaude bjørkeskog og den ene lokaliteten av gammel granskog. Naturtypen bekkekløft vil bli påvirket gjennom redusert vannføring. Lokaliteten er ikke gitt høy verdi, og det er ikke påvist sjeldne eller truede fuktighetskrevede arter. NVE legger liten vekt på hensynet til naturtyper i vurderingen.

Arter

I influensområdet til Bjørelva kraftverk finnes rødlistearten gubbeskjegg i naturtype gammelskog. Sivspurv og fjellrype (NT) er også observert, og det er registrert flere rødlista rovfugl i nærheten av influensområdene til kraftverkene. Registreringene er unntatt offentlighet. I influensområdet til Steinåa kraftverk finnes rødlisteartene gubbeskjegg og svartsonekjuka (begge NT). Felles for begge kraftverkene er at det kan forekomme jerv, gaupe og bjørn (alle EN), samt en og annen streifende ulv (CR). De rødlisteartene som er funnet i influensområdet til kraftverkene er hovedsakelig gammelskogsarter som trues av hogst mer enn av fraføring av vann. De store rovdirene og rovfuglene kan bli forstyrret og trekke unna området i anleggsperioden, men i driftsperioden ventes liten påvirkning. NVE legger noe vekt på hensynet til sjeldne og truede arter i vurderingen av Bjørelva og Steinåa kraftverk.

Fugl

I de biologiske rapportene er det ikke registrert mange fuglearter under befaringen. Valgte befaringsstidspunkt var ikke egnet for registrering av fugl, siden de fleste trekkfuglene allerede har fløyet sørover i oktober. Denne svakheten ved kartleggingen framgår også av biomangfoldrapporten. Ifølge Fylkesmannen i Nord-Trøndelag er områdene rundt Flåttådalen og sidedalene gode habitater for ulike fuglearter. Anleggsfasen, med støy og rydding av skog eller beslaglegging av hekkeområder eller spillplasser, vil kunne gi størst påvirkning på ulike fuglearter. Fraføring av vann og endrede sedimenteringsforhold vil kunne berøre vanntilknyttede arter. Størrelsen på inngrepene og anleggsperiode vil også kunne influere på i hvor stor grad de ulike fugleartene vil kunne bli berørt.

Det er som nevnt registrert flere rødlista rovfugl i nærheten av influensområdene til kraftverkene. Registreringene er unntatt offentlighet. Fugleartene er mest sårbare i hekkeperioden og fram til ungene er flygedyktige. Fuglene kan påvirkes av anleggsarbeid i hekketiden, men det er ikke forventet at artene vil bli påvirket av kraftverkene i driftsperioden. NVE mener det bør tas hensyn til rødlista rovfugl med krav om avbøtende tiltak i en anleggsperiode dersom det blir gitt konsesjon.

NVE legger til grunn Fylkesmannens merknader om at influensområdene har stort potensiale for funn av ulike fuglearter, og at disse kan bli påvirket av tiltakene. Påvirkning på fugl vil ha størst betydning i anleggsfasen, og dermed i en tidsbegrenset periode. Anleggsfasen kan tilpasses slik at spesielt sårbare fuglearter blir tatt vare på der det er nødvendig. Om det gis konsesjon til noen av tiltakene, vil Fylkesmannen kunne sette krav om tilpasning til de mest sårbare artene i en detaljplanfase, ved at NVE krever en nærmere avklaring om eventuelle sårbare rødlista arter, eller arter unntatt offentlighet, blir berørt i hekkesesongen. Det rike fuglelivet i området generelt, og rødlista rovfugl spesielt, er tillagt noe vekt, men det har ikke vært avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Naturvernforbundet har kommentert at veien til Bjørelva kraftverk vil komme nær en kjent tiurleik. Veien er imidlertid godkjent som skogsbilvei av kommunen, og blir derfor ikke en del av NVEs vurdering.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene om Bjørelva og Steinåa kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart juni 2017. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

De omsøkte prosjektene i småkraftpakke Vestre Namdal vil kunne berøre 13 naturtypelokaliteter som er viktige etter DNs håndbok 13:

Kraftverk	Naturtype	Truetkategori	Verdisetting
Steinåa	Høgstaude bjørkeskog		C
	Gammel granskog		A
	Bekkekløft		C
	Gammel granskog		C
	Slåttemyr	EN	B
Bjørelva	Gammel granskog		B
	Bekkekløft og bergvegg		C
Litlflåttådalselva	Kroksjøer, meandre, flomløp	EN	B
	Gammel barskog		C
	Slåttemyr (sør)*	EN	B
	Slåttemyr (nord)**	EN	B
Flåttådalselva	Slåttemyr (sør)*	EN	B
	Slåttemyr (nord)**	EN	B

* og ** viser til samme lokaliteter for både Litlflåttådalselva og Flåttådalselva kraftverk. Begge er utvalgte naturtyper.

I tilknytning til Litlflåttådalselva og Flåttådalselva kraftverk berøres også namsblankstrekning i det nasjonale vassdraget Namsenvassdraget. Alle kraftverk vil berøre naturtypen elveløp som er rødlistet *nær truet*.

I småkraftpakke Vestre Namdal er følgende rødlistede arter registrert i influensområdet til kraftverkene:

Kraftverk	Art	Rødlistekategori
Steinåa	Gubbeskjegg	NT
	Svartsonekjuke	NT
Bjørelva	Gubbeskjegg	NT
	Litlflåttådalselva	Gubbeskjegg
Flåttådalselva	Sivspurv	NT
	Gjøk	NT
	Sivspurv	NT
Felles for alle	Jerv	EN
	Gaupe	VU

Bjørn	EN
Ulv	CR
Rødlista rovfugler	NT

For påviste naturtyper og rødlistearter viser vi til tabellene ovenfor. Tiltakenes virkning på hver enkelt forekomst er diskutert i kapitlene «*Naturtyper*» og «*Arter*» i hvert enkelt vedtak. NVE mener påvirkningen på naturtyper og rødlistearter vil være akseptabel, gitt avbøtende tiltak og tilpasninger. Etter NVEs mening vil ingen av kraftverkene i småkraftpakke Vestre Namdal være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper eller økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter, med unntak av namsblank, i naturmangfoldloven § 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

NVE har også sett påvirkningen fra både Bjørelva og Steinåa kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. I Nessadalen i Namsskogan kommune ligger allerede Litlelva kraftverk, mens Seterfossen kraftverk har fått konsesjon. I tillegg behandler vi to ytterligere søknader i Flåttådalen i samme pakkebehandling, Flåttådalselva og Litlflåttådalselva kraftverk. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet har blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke er av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Det er funnet én utvalgt naturtype, slåttemyr (EN), på tre ulike lokaliteter i småkraftpakke Vestre Namdal, som vil kunne bli påvirket ved en eventuell utbygging av et par av prosjektene. Verdien av naturtypen er diskutert under kapitlet «*Naturtyper*». Naturtypen slåttemyr ligger på nordsiden av Flåttådalselva kraftverk og på nordsiden av Steinåa kraftverk. Det er ledningstilknytningen som vil kunne påvirke forekomsten ved Flåttådalselva, mens vei til kraftverket kan påvirke lokaliteten ved Steinåa. Naturtypen er vurdert opp mot §§ 52 og 53 i naturmangfoldloven, §§ 3-1 og 4 i forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven (2011) og i «*Handlingsplan for slåttemark*» DN rapport 2009-6. Med god tilpasning av prosjektet vil inngrep i naturtypen kunne unngås helt. NVE legger derfor til grunn at tiltaket blir fulgt godt opp i en detaljplanfase om konsesjon gis.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Bjørelva og Steinåa kraftverk vil gi henholdsvis 15,0 og 7,7 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som vanlig for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. De omsøkte tiltakene vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre kan Bjørelva og Steinåa kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning. NVE vurderer kostnadene ved tiltakene til å ligge omtrent på gjennomsnittet for småkraft- og vindkraftprosjekter som har blitt tildelt konsesjon de siste årene.

Søknadenes forhold til overliggende nett

En ny 132 kV luftledning fra Tunnsjødal og til Kjølmyrlovet samt Brekkvasselv transformatorstasjon er konsesjonssøkt for å gi kapasitet i nettet til småkraftverkene i vestre Namdalen, da eksisterende distribusjonsnett ikke har kapasitet til å ta imot mer produksjon. En gjennomgang av prosjekter i området viser at kun fire kraftverk, på til sammen 14 MW, er aktuelle i området. Ledningen og stasjonen vil gi mulighet for tilknytning av disse kraftverkene, og har en kostnad på 72,9 MNOK etter at reduserte avbruddskostnader er trukket fra. Nyttvirkningene av å bygge ut denne ledningen må overstige disse kostnadene. Gjenværende nyttevirkninger av å bygge ledningen er å gi kapasitet til de omsøkte småkraftverkene.

Det kan hevdes at en annen nyttevirkning er at ledningen i fremtiden vil kunne gi kapasitet til eventuell småkraft lenger nord i Namsskogan. Denne nyttevirkningen er svært vanskelig å tallfeste, spesielt fordi det pr. dags dato ikke er konsesjonssøkt mer småkraft lenger nord av betydning, og NVE heller ikke kjenner til fremtidige planer om søknader. Vi har derfor ikke tillagt dette vekt i vurderingen.

NVE har vurdert om den omsøkte regionalnettledningen og transformatorstasjonen vil kunne bli samfunnsøkonomisk lønnsom innenfor tidsfristene som stilles i vannressursloven for bygging av gitte og mulige konsesjoner. Innenfor denne tidsrammen anser vi det som lite sannsynlig at et tilstrekkelig antall MW blir realisert, slik at det kan forsvare bygging av regionalnettledningen med tilhørende transformatorstasjon.

Netto nytte av kraftproduksjonen fra kraftverkene Kjeråa, Sæterfossen, Litlflåttådalselva og Steinåa, om Bjørelva og Flåttådalselva kraftverk blir avslått, er vurdert til å være langt lavere enn 72,9 MNOK. Netto nåverdi av kraftverkene gir i basisscenarioet for utbyggingskostnad og inntjening en netto nåverdi på minus 87 MNOK, og samlet utbyggingspris for kraftverkene sammen med nødvendig nett er beregnet til 6,2 kr/kWh. En sammenligning med andre konsesjonsgitte kraftverk viser at det er 12,6 TWh med vann- og vindkraft som er gitt konsesjon, men fortsatt ikke bygget, som har lavere utbyggingskostnad.

NVEs beregninger viser at det er lite sannsynlig at kostnadene blir så lave og strømprisene så høye, at nettonåverdien av de samlede tiltakene kan bli positiv kommende år. NVE legger derfor til grunn at de prissatte virkningene av kraftverkene med tilhørende nettilknytning er negative.

NVE mener de negative ikke-prissatte virkningene av den omsøkte ledningen er beskjedne. Det er likevel nødvendig å vurdere samfunnsnyttene av tiltaket, siden ledningen er nødvendig for tilknytning av ny produksjon.

Konsesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper det omsøkte prosjektet har for samfunnet som helhet. Det kan innvilges konsesjon til prosjekter som anses som samfunnsmessig rasjonelle, det vil si hvis de positive virkningene anses som større enn de negative, jf. energiloven § 1. Etter en vurdering av de prissatte konsekvensene, mener NVE at den samfunnsøkonomiske nytten av å bygge ut kraftverkene er langt lavere enn kostnaden ved å bygge konsesjonssøkte ledning og transformatorstasjon. Her vil vi også vise til et vedtak OED nylig fattet i en noenlunde liknende sak¹⁰.

¹⁰ OEDs brev til Småkraft AS, sak 16/415, dato 15. august 2017. *Avslag på søknader om tillatelser til bygging av fire vannkraftverk i Valldalen i Odda kommune i Hordaland.*

NTE Nett har heller ikke mulighet til å ta anleggsbidrag fra produsenter for å bygge ut denne ledningen, så kostnadene ved dette må tjenes inn gjennom inntektsrammen til NTE Nett og nettleia for NTE Nett sine kunder vil øke tilsvarende.

NTE Nett har i utgangspunktet plikt til å gi de allerede konsesjonsgitte kraftverkene mulighet til å knytte seg til ledningsnettets hvis konsesjonærene velger å bygge ut. Hvis det ikke er kapasitet i nettet kan NTE Nett AS enten vurdere å gjøre tiltak i distribusjonsnettets, eller de kan søke om fritak fra tilknytningsplikten.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkte planer vil tilsammen gi maksimalt om lag 22,7 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Bjørelva kraftverk vil produsere 15 GWh/år og Steinåa 7,7 GWh/år, Dette er en produksjon som er vanlig for et småkraftverk. Selv om disse produksjonene isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2014-16) har NVE klarert drøyt 2,2 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Namsskogan kommune er positive til utbyggingene på visse vilkår, blant annet at det bygges med tunnel over tregrensa. **Fylkesmannen i Nord-Trøndelag** fraråder utbygging av Steinåa kraftverk på grunn av konsekvenser for reindrift, landskap og store sammenhengende naturområder med urørt preg. De fremmer innsigelse til Bjørelva kraftverk på grunn av store terrenginngrep i et åpent fjellandskap og konsekvenser for reindrift. **Nord-Trøndelag fylkeskommune** er positive til de to kraftverkene forutsatt at utbyggerne samarbeider med reindriften. **Sametinget** fremmer innsigelse til både Bjørelva og Steinåa kraftverk på grunn av reindrift. I tillegg påpekes det potensial for funn av automatisk freda samiske kulturminner. Begge siidaene i **Vestre Namdal reinbeitedistrikt** er imot begge utbyggingene. **Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag** er imot begge prosjektene grunnet konsekvenser for urørt natur, landskap og biologisk mangfold. **Direktoratet for mineralforvaltning, Jernbaneverket** (nå: **Bane NOR**), **Mattilsynet** og **Avinor** har ingen merknader til søknadene.

NVE vurderer kostnadene ved de to tiltakene til å ligge nær gjennomsnittet for småkraft- og vindkraftprosjekter som har blitt tildelt konsesjon de siste årene. Ved en eventuell konsesjon til tiltakene vil det allikevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektene.

I vedtaket har NVE lagt vekt på hvordan en utbygging av Bjørelva og Steinåa vil påvirke reindrift, urørthet, landskap og biologisk mangfold. Den samlede belastningen på reindrift er vurdert i alle sakene i småkraftpakke Vestre Namdal. Biologisk mangfold er vurdert samlet der det har vært naturlig.

Bjørelva kraftverk er planlagt i et stort, sammenhengende naturområde som oppleves som uforstyrret. Tunnel i øvre del demper konsekvensene for landskapet noe, men inntaket er planlagt i et svært åpent område og vil bli synlig på lang avstand. Vi legger vekt på at inntaket er planlagt midt i et større,

verdifullt område og svært nær et oppsamlingsområde og kalvemerkingsgjerde. Terrenget gjør at forstyrrelser vanskelig kan unngås. NVE mener at konsekvensene for reindrifta vil bli betydelige, og at de ikke lar seg avbøte i tilstrekkelig grad. Vi mener ulempene er større enn fordeler ved tiltaket, knyttet opp mot om lag 15 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon og øvrige lokale ringvirkninger.

Steinåa kraftverk vil til sammenligning ligge mer skjult i terrenget, og området er ikke like sentralt for reindrifta. NVE mener at de ikke-prissatte konsekvensene ved en eventuell bygging av Steinåa kraftverk i stor grad kan avbøtes. Likevel blir kostnadene ved bygging av kraftverkene og regionalnettsledningen så store at en utbygging ikke er samfunnsøkonomisk lønnsom. Kriteriet for å gi konsesjon er derfor ikke oppfylt.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, samt innhentet ny informasjon i saken mener NVE at ulempene ved bygging av Bjørelva og Steinåa kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt. NVE avslår søknadene fra Ulvig Kiær AS og Mona og Kjell Asgeir Trones om tillatelse til bygging av Bjørelva og Steinåa kraftverk.

En del øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslagene er ikke dette drøftet her.

Vedlegg

Kart Bjørelva kraftverk

